

Farbe-Bambinó Magánóvoda

Óvodapedagógiai Programja

2025. Veszprém

Tartalom

B E V E Z T É S	4
A PEDAGÓGIAI PROGRAM JOGSZABÁLYI HÁTTERE.....	6
1 INTÉZMÉNYÜNK BEMUTATÁSA	7
2. AZ ÓVODAI NEVELÉS PEDAGÓGIAI ALAPELVEI, CÉLJA	8
3. HITVALLÁSUNK	8
3.1 ÓVODAKÉP	8
3.2 GYERMEKKÉPÜNK, CÉLJAINK	10
3.3. NEVELŐI HITVALLÁSUNK.....	11
4. A KOMPLEX PREVENCIÓS ÓVODAI PROGRAM FEJLŐDÉS-LÉLEKTANI ÉS NEVELÉSFILÓZÓFIAI MEGALAPOZOTTSÁGA, A FEJLESZTÉS CÉLJA.....	11
4.1. Általános nevelési elveink	12
4.2 Óvodánk jellemzői.....	13
4.3 Kiemelt feladataink /kulcsfolyamataink/ a személyiségfejlesztés területén	13
4.4 Boldogság Órák a Farbe-Bambinó Magánóvodában.....	13
5. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI	14
5.1. Egészséges életmód alakítása, teljes körű egészségfejlesztés	15
5.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés.....	17
5.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés	19
5.4. Optimális képesség- és készségfejlesztés	21
6. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI, ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI .	29
6.1. A mozgás	30
6.2. Játék:.....	31
6.3. Az anyanyelvi kommunikációs nevelés.....	37
6.4. A külső világ tevékeny megismerése	42
6.5. Matematikai tartalmú tapasztalatok szerzése.....	46
6.6. Verselés, mesélés.....	47
6.7. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	49
6.8. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka.....	50
6.9. Munka jellegű tevékenységek	51
6.10. A tevékenységekben megvalósuló tanulás	54
8. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE.....	57
7.1. Szervezeti és időkeretek	58
7.1.1. Csoportszervezés	58
7.1.2. Napirend	58

7.1.3. Heti rend	60
7.1.4. Fejlődés nyomon követése.....	60
7.2. Az óvoda hagyományos ünnepei, programjai	61
7.3. Tervezés.....	61
7.4. Önértékelés	62
7.5. Környezeti, tárgyi feltételek	63
7.5. Személyi erőforrások.....	66
8. AZ ÓVODAI GYERMEKVÉDELEM	68
8.1. Gyermekvédelem.....	68
8.2. A gyermekek jogainak védelme az óvodánkban	70
9. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI.....	70
10. EGÉSZSÉGES ÉLETMÓDRA NEVELÉS	73
11. ISKOLAI ALKALMASSÁG	73
12. A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK NEVELÉSE	75
13. SZOLGÁLTATÁSOK	76
14. IRÁNYMUTATÓ DOKUMENTUMOK A FARBE-BAMBINÓ MAGÁNÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJÁNAK ELKÉSZÍTÉSÉHEZ	76
15. HÁZON KÍVÜLI PROGRAMOK	76
16. A PEDAGÓGIAI PROGRAM NYILVÁNOSSÁGÁVAL KAPCSOLATOS SZABÁLYOK	76
MELLÉKLETEK.....	77
ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK.....	77
LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK.....	78

BEVEZTÉS

A Farbe-Bambinó Magánóvoda 2025. július 8-án kezdeményezi a Pedagógia Program felülvizsgálatát, melyet jogszabályi változások és a programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulásának felülvizsgálata indokolnak.

Célunk, hogy az intézmény helyi sajátosságait, szokásait, egyéni arculatát még jobban kidomborítsuk, megőrizzük és tiszteletben tartsuk óvodapedagógusaink módszertani szabadságát.

A fentiek értelmében e program csak általános irányelveket, alapelveket fogalmaz meg, melyek betartása az óvodánkban dolgozó valamennyi pedagógus és nem pedagógus alkalmazott számára kötelező érvényű.

Pedagógiai Programunk az Óvodainevelés Országos Alapprogrammal összhangban a helyi lehetőségek és szükségletek figyelembe vételével határozza meg az óvodánkban folyó nevelőmunka célját, feladatait, alapelveit, a gyermeki tevékenységeket és a fejlődés kritériumait.

Küldetésünk egy olyan óvodai légkör kialakítása: ahol

- megvalósul a nemek társadalmi előítélet nélküli nevelése
- biztosított a gyermek testi, lelki és értelmi fejlődése
- a gyermekek nyugodt, vidám, szeretetteljes légkörben nevelkedhetnek
- a gyermek biztonságban van, napjai örömben telnek
- az óvoda nevelő testülete és minden dolgozója megbecsülve végezheti munkáját

Egy élet a kezében

Ha a gyerekek kritizálva élnek,
Megtanulnak megbélyegezettnek lenni.
Ha a gyerekek ellenségeskedésben élnek,
Megtanulnak veszekedni.
Ha a gyerekek kicsúfolva élnek,
Megtanulnak szégyenlősnek lenni.
Ha a gyerekek megszégyenítve élnek,
Megtanulják bűnösnek érezni magukat.
Ha a gyerekek toleráns légkörben élnek,
Megtanulnak türelmesnek lenni.
Ha a gyerekek bátorítva élnek,
Megtanulnak bízni.
Ha a gyerekek dicsérve élnek,
Megtanulják megbecsülve érezni magukat.
Ha a gyerekek méltányosságban élnek,
Megtanulják az igazságosságot.
Ha a gyerekek biztonságban érzik magukat,
Megtanulnak hittel élni.
Ha a gyerekek megerősítve élnek,
Megtanulják magukat szeretni.
Ha a gyerekek elfogadva és barátságosan élnek,
Megtanulják megtalálni a szeretetet a világban.

Dorothy Law Holte

A PEDAGÓGIAI PROGRAM JOGSZABÁLYI HÁTTERE

Az óvodák működésének kereteit, tartalmát az alábbi törvények, rendeletek, szabályzások határozzák meg, amelyek biztosítják a Farbe-Bambinó Óvoda szervezeti és szakmai önállóságát, meghatározzák a nevelő - oktató munkában résztvevők jogait és kötelezettségeit, garantálják a gyermekek érdekeinek megfelelő célok, alapelvek érvényesülését, az intézmények pedagógiai szabadságát, sajátos arculatát a szűkebb társadalmi környezet igényeinek megfelelően.

A program felülvizsgálatát meghatározó alapvető törvények, és a kapcsolódó törvények és jogszabályok

- ☐ 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- ☐ 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet
- ☐ 363/2012. (XII. 17.) Korm. Rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- ☐ 2018. július 25-i Magyar Közlönyben jelent meg az Óvodai nevelés országos alap programjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) kormányrendelet módosításáról szóló 137/2018. (VII. 25.) kormányrendelet.
- ☐ 419/2024. (XII. 23.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzés rendszeréről
- ☐ 401/2023. (VIII.30.) Korm. Rend. a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról
- ☐ 77/2025. (IV. 15.) Korm. rendelet
- ☐ 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról
- ☐ Az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. Törvény
- ☐ Környezetvédelmi Törvény (1995.éviLIII. törvény a környezet védelmének általános szabályairól

Kapcsolódó törvények, jogszabályok

- ☐ Nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 229/2012. (VIII. 28.) Kormányrendelet módosítása /Magyar Közlöny 187. sz. 2019. november 21./
- ☐ 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról.

- 48/2012. (XII. 12.) EMMI Rendelet, a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről,
- 1997. évi XXXI. Törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról,
- Az 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- 2003.évi CXXV. Törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról,
- 15/2013. (X.8.) EMMI rendelete a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 229/2012. (VIII. 28.) Korm. Rendelete a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)
- 2019. évi LXX. törvény Nemzeti köznevelésről módosítása
- 2012. évi CXXIV. törvény a nemzeti köznevelésről szóló törvény módosításáról

- *Nevelőtestületi határozatok*

- *A Farbe-Bambinó Magánóvoda módosított Szervezeti és Működési Szabályzata.*
- *A Farbe-Bambinó Magánóvoda módosított Alapító Okirata*

1 INTÉZMÉNYÜNK BEMUTATÁSA

Intézmény adatai:

Hivatalos neve: Farbe-Bambinó Magánóvoda

Intézmény típusa: Óvoda

Székhely: 8200 Veszprém Pipacs u. 31.

Ellátott feladatok: Óvodai nevelés

Az óvoda csoportjainak száma: 1

Az intézménybe felvehető maximális gyermeklétszám: 25 fő

Csoport összetétele: vegyes életkorú gyermekek (heterogén csoport)

Képviselőre jogosult személy az alapítvány mindenkori elnöke és az intézmény mindenkori intézményvezetője.

A program benyújtója: Horváth Gyuláné Farkas Beáta Berta

Alapító/fenntartó adatai:

Neve: FARBE Gyermek és Fiatalok Fejlődését Segítő Közhasznú Alapítvány

Működési forma: alapítvány

Nyilvántartásba vétel formája és azonosítója: Pk.60129/2010/3/I, 2010.08.12. Nyilvántartási száma 1585

Székhelye: 8200 Veszprém, Sorház u. 1/C

Köznevelési tevékenység megkezdésének dátuma: 2015. szeptember 1.

2. AZ ÓVODAI NEVELÉS PEDAGÓGIAI ALAPELVEI, CÉLJA

- Az óvodai nevelés biztosítsa és segítse elő a gyermek személyiségének kibontakozását, az alkalmazható tudás megszerzését.
- Hátrányos megkülönböztetés nélkül biztosítsa a gyermek számára egyéni képességeinek fejlődését, tiszteletben tartva önálló személyiségét.
- Ne adjon helyet az előítéletek kibontakozásának sem társadalmi, sem nemi, sem egyéb értelemben.
- A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (a továbbiakban: migráns) gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelmét.
- Gondoskodó, érzelmi biztonságot nyújtó, örömteli szeretetteljes óvodai légkör teremtsen meg a feltételét az eltérő ütemben fejlődő, egyéni sajátosságokat figyelembe vevő, differenciált neveléshez.
- Biztosítsa a kiemelt figyelmet igénylő integrált, inkluzív nevelését.
- Segítse elő a sikeres iskolai tanulás érdekében a potenciális zavarok megelőzését, tegye őket alkalmassá az alapkultúrák elsajátítására és a kompetenciák kialakulására.
- Környezettudatos magatartás és egészséges életvitel igényének alakítása.
- A család nevelését kiegészítő intézmény legyen az óvoda, mely biztosítja az esetleges hátrányok csökkentését, valamint egyenlő hozzáférés esélyét minden gyermek számára.
- Hassa át az örömteli játék boldog gyermekkorukat.

Az alapprogram alapján olyan elveket dolgoztunk ki, melyek sajátos óvodaképet és gyermekképet eredményeznek. Az alapelv abból indul ki, hogy „Az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.”

3. HITVALLÁSUNK

3.1 ÓVODAKÉP

Egy szülő számára gyermeke boldogsága, kiegyensúlyozott fejlődése és jövője a legfontosabb. Ehhez olyan óvodát, iskolát, fejlesztést keres, ahol természetének, képességeinek legmegfelelőbb hozzáállással, és pedagógiai programmal fogadják. A

fenntartó alapítvány célja is a fejlődés kibontakoztatása, személyre szabott készségfejlesztéssel.

- Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család
- Óvodánkban nyugodt, szeretetteljes, türelmes odafigyeléssel nyújtunk biztonságot, a gyermekeink számára. Az egyéni különbségek tiszteletben tartásával és a másság elfogadásával, egyenlő eséllyel, önfeledt szabad játékkal, a mozgás sajátos eszközeivel, alkalmazható tudás megszerzésével készítjük fel őket az iskolai kudarcok elkerülésére.
- A korszerű pedagógiai törekvések és pszichológiai ismeretek iránt nyitott nevelőtestületünk biztosíték az általunk elfogadott értékek megőrzéséhez, közvetítéséhez. Az érzelmi biztonságot nyújtó légkörben a testi, a szociális és az értelmi képességek alakításáról, a gyermeki szükségletek kielégítéséről a korszerű óvodapedagógiai szemlélet ismeretében gondoskodunk. A tevékenységközpontú pedagógiánkkal a hátrányok leküzdését és a tehetség kibontakoztatását is segítjük.
- Törekszünk az alkotó, innovatív pedagógiai munkában szükséges feltételek biztosítására. Váljék igényünk az élethosszig tartó tanulás.
- A szülőkkel jó partneri kapcsolatot kialakító nyitott óvodánkban az óvoda alkalmazotti közössége képes nyílt kommunikációra. Megértő és elfogadó magatartásával aktív szerepet játszik a közös értékrend kialakításában, kiegészítve a családi nevelést.
- Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere személyi és tárgyi, valamint pedagógiai környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.
- Az óvodai nevelés célja az, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).
- Az óvodai nevelésben alapelv, hogy:
  - a) a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi;
  - b) a nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását;
  - c) az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.
- Az óvodai nevelés az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik: a gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről; a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról; a gyermeki közösségben végezhető sokszínű - az életkornak és fejlettségnek megfelelő - tevékenységekről, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játékról; e tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó

műveltség tartalmakról, emberi értékek közvetítéséről; a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.

- A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, a nemzeti identitás erősítését, ápolását a nemzetiségi hagyományok átörökítését, nemzetiségi gyermekek nyelvi nevelését és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.
- A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

3.2 GYERMEKKÉPÜNK, CÉLJAINK

A lelki higiénia alapkövetelménye az óvodában az, hogy kivétel nélkül minden gyermek számára megteremtse az érzelmi befogadás feltételeit. Gyermekeink szeressenek óvodába járni, csodálkozzanak rá a szépre, legyenek fogékonyak a jóra, az átélt és megélt örömekre. Célunk, hogy a gyermekben alakuljon ki meggyőződés arról, hogy megbízhat az óvónőben, semmilyen veszély nem fenyegeti és még akkor is szeretni fogja, ha egy-két tettevel nincs megelégedve. Természetes mozgásigényeiket örömteli, felszabadult tevékenységek gyakorlása közben, egyéni szükségleteinek megfelelően élhessék meg. Mozgásuk váljék célszerűbbé, összerendezettebbé. Őrizhessék meg természetes kíváncsiságukat. Tudjanak gyönyörködni a természeti és tárgyi környezetben. Óvják, védjék a természet tisztaságát, szépségét. Váljanak alkalmassá társas együttélésre, fedezzék fel, hogy az emberek különbözőek, felszabadultan kommunikáljanak. Legyenek magabiztosak, önállóak, kiegyensúlyozottak.

Azoknak, akik nem voltak bölcsődések, az óvodai környezet teljesen új, és korábbi tapasztalataik alapján nem alakulnak ki az alkalmazkodó képesség mechanizmusai. Ilyen esetben gyakori, hogy a kialakuló adaptív viselkedés a védekező gátlás jellegét veszi fel. A védekezés formái lehetnek: erőteljes tiltakozás, harag, dühkitörés, provokatív viselkedés, szökés, apátia és levertség. Az utóbbiakra különösen figyelni kell, hiszen az ilyen gyerek alkalmazkodási problémái sokkal súlyosabbak és nehezebben irányíthatóak, mint az erőteljesen tiltakozóké.

Az óvodás világképe a mágikus gondolkodáson alapul: a mitológia, varázslat segítségével oksági összefüggést tételez fel egymástól független dolgok között, és úgy gondolja, hogy e nem létező kapcsolatok segítségével irányíthatja a világot. Az óvodás gyerek fő tevékenysége a játék, amelyben a gyermek saját érzéseinek formát ad és azt kivetíti, így már szembe tud azzal nézni, ami foglalkoztatja. Ez a valóság tükrözésének egy sajátos módja. A játék öröme magában a játékban van, így ez egy belsőleg motivált tevékenység, ugyanakkor a magatartás alakításának legmotiváltabb eszköze.

A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások – beleértve a spontán és tudatos nevelő hatásokat is – együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó.

Az óvoda felszereltsége sokoldalú személyiségfejlesztő eszközökből, játékokból áll.

Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, önmagához képest fejlődjön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának. Az óvónők szakmai végzettsége, az óvoda összes dolgozójának emberi, empátikus képességei biztosítják a jó légkört minden kisgyermek számára.

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

Az óvodai nevelés célja az, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével. Az óvodai nevelésben alapelv, hogy:

- a) a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezze
- b) a nevelés lehetővé tegye és segítse a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását;
- c) az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.

Szülők számára biztosítunk fogadó órát, melynek időpontját előzetes egyeztetés alapján jelöljük ki. Ezeken a fogadóórákon, az általuk megjelölt pedagógust felkereshetik kérdéseikkel, problémáikkal. Ha szeretnék a szülők, szakembert is fogadunk, aki meghallgatja kérdéseiket és hasznos, szakszerű tanácsokkal látja el őket.

3.3. NEVELŐI HITVALLÁSUNK

A gyermek egyéni fejlettségének figyelembevételével, egyéni képességfejlesztéssel, differenciált bánásmóddal, változatos módszerekkel, a fejlődéshez szükséges feltételek biztosításával érjük el, hogy képességeiket kibontakoztassák.

Hitvallásunk szerint, a gyermekeket, személyi szabadságukat tiszteletben tartva, egyéni képességeiket figyelembe véve, önmagukhoz képest kell fejleszteni. Személyes szükségleteikhez igazított differenciált pedagógiai munkával, alkalmassá tenni őket az alkultúrák elsajátítására, az iskolai életforma megkezdésére.

4. A KOMPLEX PREVENCIÓS ÓVODAI PROGRAM FEJLŐDÉS-LÉLEKTANI ÉS NEVELÉSFILÓZÓFIAI MEGALAPOZOTTSÁGA, A FEJLESZTÉS CÉLJA

Nevelési céljaink meghatározásánál azon szakmai elvekből indultunk ki, melyek szerint az óvodás életkor a legalkalmasabb azoknak a pszichikus funkcióknak a kibontakoztatására, fejlesztésére, melyek biztonságot nyújthatnak a problémamentes iskolakezdéshez, megtartva a gyermekkor játékosságát, szabadságát. A program a fejlődés és nevelés-lélektani megalapozottsága révén fő feladatának tekinti az óvodás korú gyermek életkori és egyéni sajátosságainak, eltérő fejlődési ütemének szem előtt tartásával:

- Az egészséges, harmonikus személyiségfejlesztést.

- A sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, érzelmi, erkölcsi és közösségi, valamint értelmi érettség kialakítását.
- Az iskolai potenciális tanulási zavarok megelőzését, az óvodai nevelési feltételek sajátos megszervezésével.
- A különleges bánásmódot igénylő gyermekek integrált nevelését, fejlesztését.

A jelzett területeken történő fejlesztés: a korszerű óvodapedagógia cél-, feladat-, eszközrendszerével történő támasznyújtás, amely az éppen fejlődő szomatikus és pszichés funkciók kibontakoztatásához biztosít egyenlő esélyt, szociális és tárgyi környezetet. Lehetőséget a rugalmas iskolakezdéshez az életkor figyelembevételével a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Ebben meghatározó a 2,5 – 7 éves kor alapvető sajátossága: Az érzelmi biztonság alapszükséglete, az érzelmek vezérelt megismerés, az élmény fonalán haladó gondolkodás.

A testi – lelki szükségletek kielégítése a gyermekek alapvető joga, melyre programunk messzemenően törekszik.

4.1. Általános nevelési elveink

- A gyermek egyedi, mással nem helyettesíthető individuum és szociális lény egyszerre;
- fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg.
- A szakszerű gondozás – nevelés akkor valósulhat meg, ha az óvodában érvényesülnek a következő alapelvek:
- a gyermeket - mint fejlődő személyiséget - szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg
- a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be;
- az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítésére kell irányulnia, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával; oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.

Óvodánk tiszteletben tartja:

➤ A családi nevelést	➤ A biztonság és stabilitás elvét
➤ A gyermeki személyiséget	➤ Az aktivitás és önállósulás
➤ A nevelés és gondozás egységének elvét:	➤ segítségének elvét
➤ Az egyéni bánásmód elvét	➤ Az egységes nevelő hatások elvét

4.2 Óvodánk jellemzői

- A Farbe-Bambinó magánóvoda Veszprém kertvárosában található. Ellátási területe: Veszprém megye.
- Az óvoda a fenntartó által meghatározott napi nyitvatartási időn belül biztosítja a gyermek ellátását. Nyitva tartási idő: 7:00-16:30 óráig.
- A szülők igényeihez igazodva gyermekfelügyeletet biztosítunk.
- Alapfeladatként nyújtott ellátás esetén egy gyermek napi gondozási ideje a tizenkét órát nem haladja meg.

4.3 Kiemelt feladataink /kulcsfolyamataink/ a személyiségfejlesztés területén

- egészséges életmódra nevelés
- érzelmi, erkölcsi és közösség nevelés
- játék
- anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés
- mozgásfejlesztés

4.4 Boldogság Órák a Farbe-Bambinó Magánóvodában

Óvodánk a 2019-2020-as nevelési évben pályázott a Boldog Óvoda címre. A Jobb Veled a Világ Alapítvány által működtetett Boldogság Intézet nyílt pályázatot hirdetett magyarországi és határon túli nevelési-oktatási intézmények számára „Boldog Óvoda” és „Örökös Boldog Óvoda” cím elnyerésére. „A program kiemelt küldetése, hogy a pozitív pszichológia eredményeire építve adjon ötleteket és módszertani segítséget a boldogságra való képesség fejlesztéséhez az óvodás korosztály számára.” A Boldogságórák csökkentik a gyerekek szorongását, miközben erősíti önbizalmukat. Így kiegyensúlyozottabbá válnak a gyerekek. A pályázat egyik feltétele, hogy az óvodapedagógus az óvoda legalább egy csoportjában igazoltan tartson legalább havi egy Boldogságórát, és a program fenntartását a következő nevelési évben is vállalja. A sikeres pályázat másik feltétele a Boldogságprogram/ Boldog Óvoda program megjelenítése az óvoda pedagógiai programjában. Boldogságprogram és a Pedagógiai Program óvodánk pedagógiai végcéljai, morális és funkcionális alapelveink, nevelési céljaink, a személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladataink összecsengenek a boldogságprogramban megfogalmazott célokkal: „a pozitív pszichológia kutatásainak eredményeire építve és annak módszereit alkalmazva az óvodai, alsós, felsős és közép szintjén tanulók csoportosan és egyénileg ismerjék meg a boldogság fő összetevőit. Mindeközben olyan gyakorlatok elvégzésére inspiráljuk őket, amelyek – a boldogságkutatók tapasztalatai alapján – hozzájárulnak a gyerekek boldogság szintjének növekedéséhez.”

Céljaink (Pedagógiai Program):

- Tolerancia: egymás elfogadása, a közösségi lét, szolidaritás.
- Az önismereten alapuló öntudat, amely egyben a másik ember tisztelete is.
- A nyitottság, a kíváncsiság, a játék és az öröm jogának biztosítása, a szeretet.

- A problémamegoldás képességének a fejlesztése, mert tanulni csak az élethelyzetből adódó problémák megoldásával lehet. E nélkül nem tud kifejlődni a jellem, a személyiség.
- Az egymás iránti segítőkészség, tisztelet, együttérzés élményével gazdagodás a mindennapi gyakorlatban.
- A vitakultúra elemeinek (bírálat, önbírálat, ok-okozati összefüggések, a mások véleményére való odafigyelés, a nyelvi megformálás) folyamatos alkalmazása.
- Minél szélesebb körű önkifejezési lehetőségek biztosítása.
- A saját lehetőségek értékes erőforrásként való megélése.
- Az alapvető erkölcsi értékek megismerése, felismerése, tudatosítása és meggyőződéssé alakítása.
- A környezet egészére, önmagunkra irányuló helyes, pozitív irányú cselekvésre és aktivitásra késztető érzelmek kialakítása.
- Az identitásélmény (önismeret és autonóm világkép) kialakítása, illetve a mind jobb önismeret következtében az önépítés iránti igény felkeltése, fejlesztése. Kitartás, céltudatosság és elkötelezettség a célok megvalósításában.

A Boldogságórák:

A teljes Boldogságóra program 10 egymásra épülő témából áll, amelyek fokról fokra ismertetik meg a boldogság különböző összetevőit, feltételeit.

Az egyes témakörök sorrendben:

1. Boldogságfokozó hála	6. Megküzdési stratégiák
2. Optimizmus gyakorlása	7. Apró örömek élvezete
3. Kapcsolatok ápolása	8. Megbocsátás
4. Boldogító jócselekedetek	9. Testmozgás
5. Célok kitűzése és elérése	10. Fenntartható boldogság.

Óvodánk havonta legalább egy boldogságórát tart, ahol feldolgozza az adott témát. Ha lehetőség van rá, a téma anyagát folyamatosan, több foglalkozáson keresztül javasolt feldolgozni. Az óvodai munkatervben feltüntetjük a Boldog óvoda program felelőseit.

5. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki és értelmi fejlesztése. Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,

- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

5.1. Egészséges életmód alakítása, teljes körű egészségfejlesztés

Az egészségfejlesztés az óvoda egész életébe, mindennapjaiba beépülő tevékenység, amely célja a felnőttek és a gyermekek egészségismeretének bővítése, korszerűsítése, a fizikai- és pszichoszociális környezet egészségtámogató jellegének erősítése, az oktató-nevelő tevékenységben a gyermekek személyiségfejlesztése. Célja továbbá, hogy képessé tegye az embereket arra, hogy egyre növekvő kontrollt szerezzenek saját egészségük felett, többet törődjenek az egészségükkel, és ehhez rendelkezzenek a szükséges információkkal, ismeretekkel, technikákkal, amelyekkel a saját és a környezetükben élők egészségi állapotát egyaránt pozitív irányban befolyásolják. Célja az életvezetési készséges fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodó képességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a gyermeket azon készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód alakításához.

Cél:

- Az óvodáskorú gyermek biológiai, lelki, mentális, emocionális és szociális egészségéhez szükséges igények kielégítése.
- A rendszeresen végzett tevékenységek pozitívan segítsék elő az életfolyamatokat, a testi és szellemi fejlődést, az egészségi állapot kedvező irányú fejlődését.
- Személyi higiéné, egészséges táplálkozás, harmonikus fejlődés, öltözködés, pihenés, edzés és mozgásfejlesztés, környezettudatos magatartás szokásainak kialakítása.
- Egészséges életvitel szokásainak megismertetése, fejlesztése, alakítása preventív nevelői hatásokon keresztül.
- Szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése • Bántalmazás, az erőszak megelőzése
- Baleset-megelőzés

Feladat:

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Ezen belül az óvodai nevelés feladata:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
- az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítettzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához;
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése;
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;

- megfelelő szakemberek bevonásával - a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki és értelmi nevelési feladatok ellátása.
- Udvari élet tevékenységeinek szabályozása

Sikerkritérium

Gondozás

Váljon igényükké a higiénés szokások, a tiszta, esztétikus rendezett megjelenés és környezet, a kulturált és egészséges táplálkozás.

- Önálló WC használat, fésülködés, kéz és fogmosás.
- Megfelelően használják a tisztálkodáshoz szükséges eszközöket, ügyeljenek a körülöttük lévő rend megtartására.
- Váljon igényükké a gondos tisztálkodás.
- Sajátítsák el a helyes és kulturált étkezés szokásait, ismerjék különböző táplálékok jótékony hatását (vitaminok).
- Biztonságosan és megfelelően használják az evőeszközöket.
- Ügyeljenek az étkezés során az esztétikus rendre.
- Helyesen, megfelelő sorrendben öltözzenek, vetkőzzenek, ruhájukat rakják rendbe.
- Szükség szerint, időjárástól és egyéb tevékenységektől függően válják igényükké az átöltözés.
- Képesse váljanak, jussanak el az önállósodás folyamán személyes szükségleteik kielégítésére.
- Nevelői támogatással figyeljenek környezetük gazdaságos energiafelhasználására.

Testi nevelés

Mozgás

Váljon természetes szükségletükké a mindennapi, az örömteli testmozgás.

- Testséma valamint, testkinesztetikai ismereteik biztosak legyenek.
- Legyenek képesek összehangolt, harmonikus mozgásra.
- Mozdulás során képesek legyenek tempóváltásra, önmaguk irányítására.
- Szeressék és rendszeresen, bátran végezzék az aktív testmozgásokat.
- Hosszantartó erő kifejtésre is képesek legyenek.
- Biztonságosan mozogjanak és használjanak ehhez szükséges eszközöket.
- Nagymozgásokon keresztül, manipulációs tevékenységek közben fejlődjenek finom motorikájuk.
- Szívesen játszanak akár irányítás nélkül is mozgásos játékokat.
- Képesek legyenek, kitartásra alkalmazkodjanak a szabályokhoz.
- Képesek legyenek impulzív, energikus mozgásra, illetve épüljenek be a „belső fékek” a változatos tempójú mozgások végrehajtása során.
- Biztonságosan tájékozódjanak a térben, ismerjék az alapvető térirányokat.
- Kívánságra tudjanak irányt változtatni.
- Egyéni adottságaiktól, képességeiktől, egészségi állapotuktól függően váljanak edzetté.
- A szabad mozgás örömeinek átélése biztonságos környezetben.

Egészségfejlesztés

- Valamennyi fő egészség-kockázati tényezőt pozitív irányba befolyásoltuk (biológiai, lelki, mentális, emocionális és szociális)

- Az óvoda mindennapi életében folyamatosan és rendszeresen jelen van
- Az egészségfejlesztés megvalósításában az óvoda minden gyermeke részt vesz
- A teljes felnőtt közösség részt vesz benne, a szülőket, családokat aktivizáljuk

5.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

1. Az óvoda családias, bizalmat közvetítő, szeretetteljes légköre ösztönöz, és hatással van a gyermek érzelmi kötődésének alakulására.

Cél:

- Az óvodapedagógus, pedagógiai asszisztens, a dajka modellhatása és a szokások kialakítása révén fejlődjön a kapcsolatfelvétel képessége (felnőtt - gyermek, gyermek - gyermek).
- Sajátítsák el a társas együttélés, valamint az önkifejezés alapvető szabályait. Az együttnevelés hatására alakuljon alkalmazkodóképességük, önállóságuk, akaratuk.
- Szociális, erkölcsi normák megismerésén, beépülésén keresztül alakuljon ki az erkölcsi értékek felismerése.
- Helyes önismeret, énkép kialakulásával biztonságosan érezzék magukat környezetükben.
- Csodálkozzanak rá a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra, szépre - tiszteljék, becsüljék azt. Ismerjék meg szűkebb-tágabb környezetüket, amely a nemzeti identitástudat, a kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldre és a családhoz való kötődést alapozza meg.
- Az interperszonális kapcsolatrendszerben spontán, és tervezett, tudatos nevelői hatásokon keresztül ismerjék fel, hogy az emberek különbözőek, váljanak képessé a másság elfogadására.
- Lassabban, eltérő ütemben fejlődő, különleges bánásmódot igénylő gyermekek nevelése önmaguk elfogadására.
- Alakuljon ki az ép gyerekek segítő, együttműködő képessége, képesek legyenek a másság elfogadására, ezzel is megalapozva a későbbi társadalmi integrációt.
- Minden gyermek váljon értékes tagjává a közösségnek, lehetőséget teremtve egyéni értékeik kibontakozására, tovább fejlődésére.

Feladatok:

- Az óvodában a gyermekeket derűs, szeretetteljes, biztonságos légkör vegye körül.
- A természet értékeinek és szépségeinek védelme, környezettudatos szemlélet megalapozása.

- Közös élmények, tevékenységek gyakorlása közben segítse elő az erkölcsi tulajdonságok, (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség, igazságérzet, őszinteség) akaratának képességének fejlődését (önállóság, önfegyelem, kitartás feladat és szabálytudat, jó megoldásra ösztönző belső motiváció). Az ép gyermekek tanulják meg a segítségnyújtás és az elvárások helyes arányát.
- Ismerjék meg és gyakorolják a társas együttélés alapvető szabályait, az interkulturális nevelésen alapuló integrációs lehetőségeket (egymáshoz való alkalmazkodás, odafigyelés, a másság, a különbözőség elfogadása)
- Mintaértékű pedagógus modell, és elfogadó nevelői attitűddel az egészséges személyiség fejlődést segítő pozitív értékrend kialakulásának formálása.
- A hatékonyság érdekében korszerű módszertan, szervezeti keretek, kooperatív technikák alkalmazása a nevelő munkában.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek - hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű valamint a tehetséges gyermekek, - szocializációjának segítése, támogatása sajátos törődéssel, ellátással, megfelelő szakemberek bevonásával. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel
- Szűkebb és tágabb környezetünk, nemzeti értékeink megismertetésével a nemzeti identitás erősítése, nemzeti értékeink megbecsülése.
- Szokások, hagyományok ápolása, nemzeti szimbólumok megismertetése.

Sikerkritérium

- Képes az együttműködésre, kapcsolatteremtésre felnőttekkel és gyerekekkel egyaránt.
- Képesek legyenek a csoporton belüli saját helyzetük megítélésére.
- Alakuljon ki bennük a kudarcűrő képesség.
- A közösségi szokások és a társas kapcsolatok alapvető szabályait ismerve, tudjanak alkalmazkodni egymáshoz, igény szerint segítséget nyújtani a rászorulóknak.
- Képesek legyenek adott esetben együttműködni társaikkal.
- Ismerjék fel a másokban rejlő értéket, tudjanak örülni mások sikereinek.
- A dicséretet pozitív ösztönző erőnek érezzék.
- A helyes önbizalom és énkép tegye alkalmassá arra, hogy megtalálja a helyét a csoport hierarchiájában.
- Élethelyzeteiken keresztül átélt erkölcsi értékeket helyesen ítélik meg.

- Alakuljon ki a szülőföldhöz és a családhoz való kötődés.
- Önállóságának mértéke tegye alkalmassá különböző helyzetek, feladatok megoldására.
- A „természetbarát szemlélet”-et tegye magáévá, csodálkozzon rá a jóra, szépre, s becsülje azokat.

5.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés

Zilahi program, nevelési elvek követése. Az évszakok könyvek segítségével komplex programot alakíthatunk ki.

Cél:

- Spontán, irányított tapasztalatszerzések, tevékenységek közben ismeretei bővüljenek, rendszereződjenek. Épüljenek a gyermek egyéni érdeklődésére, természetes kíváncsiságára, tudásvágyára
- Fejlődjenek mindazon képességei, melyek alkalmassá teszik majd az alapkultúrák elsajátítására.
- Alakuljon ki életkoruknak megfelelő reális valóságképük.
- Az anyanyelvi kultúra fejlesztésével, a beszéd és kommunikáción keresztül fogalmi gondolkodás kialakulásának elősegítése.
- Szeressék meg a könyveket, fedezzék fel értéküket, tanulják meg használni az ismeretszerzésre, vigyázzanak rá!
- Gazdagodjon szókincsük, fejlődjön nyelvi kifejező készségük, beszédértésük.
- Az anyanyelvi kultúra, nyelvi örökségünk ápolása.

Feladat:

- Kognitív képességek fejlesztése. (észlelés, érzékelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség)
- Pontos, valósághű, lényegret megragadó megfigyelőképesség kialakítása.
- Nyelvi kifejezőképesség fejlesztés
- Tartós figyelem fejlesztése.
- Megbízható, reprodukív emlékezet kialakítása.
- Gazdag, kreatív képzelet, fantázia kibontakoztatása.

- Az érzékszervi csatornák tudatos működtetésével azok összehangolásával az érzékszervi funkciók differenciálódásának segítése.
- Sajátos nevelési igényű gyermekek képességeinek felmérése után az elmaradásoknak megfelelő egyéni és kiscsoportos fejlesztés.
- A képességek, készségek megerősítésén, fejlesztésén túl, ezek zavarainak korai kiszűrése, megelőzése.
- Differenciált fejlesztés.
- A kiemelt figyelmet igénylő - hátrányos helyzetű, tehetséges – gyermekek hozzásegítése olyan tapasztalatokhoz, élményekhez, amelyek segítik az ebből eredő hátrányok leküzdését valamint tehetségük kibontakoztatását.
- A magyar gyermekköltészet, népmesék és népi játékokon keresztül a helyes erkölcsi normák, értékek közvetítése, nyelvi örökségünk ápolása.

Sikerkritérium

- Pontos, differenciált érzékeléssel észleléssel vegyen észre azonosságokat, különbségeket, lényeges vonásokat.
- Spontán és irányított tevékenységek közben figyelme kellően kitartó, akár osztott figyelemre is képes.
- Legyen képes felidézni emlékezetből az őt ért ingerületi benyomásokat, és ezek reprodukálására képes legyen.
- Problémahelyzetben találékony, megoldást kereső.
- Az önkifejezés eszközeivel kiéli alkotó fantáziáját, gazdag képzeletvilágát.
- Érdeklődő, kíváncsi, megoldást kereső, jól motivált a spontán és irányított tevékenységekben.
- Alkalmazza analízis, szintézis műveletét, elemi összefüggéseket felismer, képes következtetések alkotására.
- Prevenciós munkával az esetleges zavarok kiszűrése az elmaradás korrekciója szakemberek bevonásával.
- A tehetséges gyermekek mintát adnak társaiknak
- Életkorának megfelelően felismeri, tevékenységeiben gyakorolja az elemi összefüggéseket, képes az ok-okozati összefüggések értelmezésére, környezetében jól tájékozódik.
- Az iskolai potenciális tanulási zavarok megelőzése, nevelési feltételek megszervezése.

- Ismerkedjen meg a magyar gyermekköltészet alkotásaival, népi mondókáival és szívesen hallgasson magyar népmeséket.

5.4. Optimális képesség- és készségfejlesztés

Óvodai programunk tudatosan felvállalja az óvodás korban meglévő képességek, készségek megerősítését, fejlesztését, ezek zavarainak korai kiszűrését, megelőzését. A prevenciós fejlesztés alapvető célja a lehetséges problémák megelőzése. Lényege az, hogy az óvodába kerülés pillanatától kezdődik, folyamatosan tart az óvodás kor végéig. A felismert funkciózavarokat, elmaradásokat korrekcióval rendezzük. Így kap nagy jelentőséget a differenciált egyéni fejlesztés – a felzárkóztatás, illetve tehetséggondozás. A fejlődés nyomon követése az intézmény Önértékelési programjában meghatározottak szerint történik. (Egyéni fejlettségmérő-lap) Programunk a fő nevelési területeken végzett feladatokba integrálva, indirekt nevelési módszerekkel realizálja a pszichikus funkciók fejlesztését, s a gyermekek spontán aktivitására épít. A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik.

A fejlesztés alapja

A tanulási képességeket meghatározó struktúrák fejlesztésénél több elméleti megfontolásból is a mozgásra alapozunk.

- A 2,5 – 7 éves korosztály alapvető, legtermészetesebb megnyilvánulási formája a mozgás. Viszonylag e területen tekinthető homogénnek ez a korosztály az óvodáskor kezdetén.
- A mozgásos tapasztalatokból gyökerezethetőek az értelmi műveletek – egyben az önmagunkból kialakított testséma is, amely a pszichés – én idegéletteni leképződése.
- A mozgás, finommotorika célzott fejlesztésén keresztül több struktúrát kedvezően befolyásolhatunk, így a testséma, lateralitás, testdimenziók, térpercepció alakulását is.

A Farbe-Bambinó alapításakor az egyik fő irányvonal a sportos gyermekkor megalapozása volt. A mozgás szocializációs hatása az alábbi területeken igazolható:

- A sikeresen elvégzett mozgásos feladat növeli a hatékonyság (kompetencia) érzését, a mozgás feletti kontroll, az én kontroll funkciókat erősíti, a mozgásos feladatok kivitelezésére fordított összpontosítás a figyelemkoncentrációt, a kitartást, az erőfeszítésekre való képességet fokozza.
- A mozgásos feladatok elvégzésére adott konkrét visszajelzés a gyermek számára felfogható, értékes az énképének alakulásához.
- A társakkal végzett együttmozgás konkrét tapasztalatokat hordoz a gyermek én határainak – a másik észlelésének megtanulásához, végső soron a kooperáció kialakulásához.

- Az enyhébb idegéletani ártalmak, diszfunkciók rendezésében is a mozgás lehet a kiindulás és adekvát eszköz.
- A gazdag mozgásos tapasztalat a nyelvi szimbolikus leképzéssel, segíti a konkrét cselekvéses tapasztalatok beépülését, az absztrakt struktúrák gazdagodását.

FEJLESZTŐPROGRAM

Mozgásfejlesztés

Nagymozgás fejlesztése

1. Járás a) kis és nagy lépésekkel, b) különböző irányokba fordulással, c) változó szélességű sávok, vonalak között, d) különböző tárgyak megkerülésével, átlépésével, tartásával,
2. Futás a) különböző tempóban, majd közbeni tempóváltással, b) különböző irányokban, majd közbeni irányváltásokkal, c) változó szélességű sávok között, d) különböző tárgyak megkerülésével, átlépésével, átugrásával,
3. Ugrás a) „távolugrás” (páros lábbal szökdelés) ugrás előre, hátra, b) „magasugrás” c) ugróiskola, kicsiknél a legegyszerűbb formában, d) különböző alakzatú térbe beugrás – kiugrás (kör, négyszög stb.) e) szökdelés egy lábon, oldalirányba szökdelés f) mélyugrás,
4. Csúszás – kúszás, mászás különböző tempóban a) különböző irányokba, majd irányváltással, b) különböző szélességű és formátumú helyeken és tárgyakon (mászóka, fa), c) különböző tárgyak megkerülésével, átmászásával,
5. Egyensúlygyakorlatok a) állás: - lábujjon – sarkon - állás fél lábon, b) egyensúlyozó járás: padon, földre helyezett szivacson, stb. c) kúszás egyenes padon d) Body Roll hengergyakorlatok, különböző sportok, (roller, bicikli, kocsolya, stb.) e) Forgások, fordulatok, testhelyzet változtatások,
6. Szem – kéz koordináció fejlesztése a) babzsák célba dobása változó nagyságú körbe, változó távolságról, különböző tárgyak felett (szék stb.), babzsák csúsztatás két vonal közé, babzsák dobás vízszintes és függőleges célra, b) karika – dobás változó irányokba, vízszintes, függőleges célra, változó távolságról, c) kugli – játék d) labdajátékok: dobás és elkapás nagyobb, majd kisebb labdákkal változó távolságról, labda célba ütése bottal, gurítás,
7. Szem – láb koordináció fejlesztése a) ugrókötéllal: kötélen felett átugrás változó magassággal, b) karikával: különböző lábakkal belépés, kilépés, beugrás, kiugrás, c) lábbal különböző formák rajzolása alkalmi felületen, homokba, padlóra, stb. d) ugróiskola egyszerűbb és neheztett formában, e) függeszkedés: átfogással, tovahaladás,

Finommotorika fejlesztés

a) gyurmázás (elsődlegesen az anyag tapintásos megtapasztalása, tetszés szerinti formák, alakzatok kialakítása),

- b) építőjátékokkal építés (összerakás, kirakás, eleinte minél nagyobb elemekkel, majd fokozatosan kisebbekkel),
- c) papírhajtogatás – papírfűzés, mintaalakítás,
- d) puzzle – játékok összerakása fokozatosan növekvő elemszámokkal,
- e) mintakirakás lyukas táblán egyszerűbb formáktól a bonyolultabbig,
- f) vágás domború vagy előrajzolt mintákkal, kevésbé bonyolult formától a nehezebbekig,
- g) „papír – ceruza” feladatok: - rajzolás, festés nagy felületre /ujjal, zsírkrétával, színes ceruzával/ - sablonok kiszínezése kiugró hátlaon - sablonok nélküli színezés, a különböző formák előrajzolt mintáinak átírása
- h) kézi szergyakorlatok

Testséma fejlesztés

1. A testrészek ismerete

- a) Önmaga felismerése és azonosítása tükörgyakorlatokkal, játékos mondókákkal, jellegzetes külső tulajdonságainak megtanulásával /haj – szemszín, kicsi – nagy.../
- b) Tevékenységek a testrészek megismerését célozva: - testrészek megérintése és megnevezése felnőtt által, - a gyermek megismétli saját testén az érintést és megnevezést, - utasításra a gyermek megérinti és megnevezi a testrészt, - a felnőtt megnevezi, a gyermek megérinti a másik gyermek testrészét - az előzőek megismétlése, begyakorlása... Célszerű a főbb testrészekkel kezdeni, begyakorolni és csak ezután a testrészek részeinek hasonló módon való begyakorlása.
- c) Meghatározott testrészekre való koncentráció: - különböző testhelyzetekben /hason, hanyatt fekvé, ülve, állva, térdepelve/ megtalálni a megnevezett testrészt, megérinteni és megnevezni, mozgásokat végezni, - valamilyen tárgyat megérintve, ráülve, ráállva, átbújva rajta megtapasztalni a különböző testhelyzeteket a testrészek és a tárgyak /környezet/ viszonylatában.

2. A test személyi zónájának alakítása

a) Az „oldalosság” tanítása

- Színes szalaggal /gumipánttal/ megjelölni a jobb – bal oldalt kézen, lábon, különböző mozgásfeladatot teljesíteni
- különböző mozgásfeladatot teljesíteni jobb – balkézze /labdát gurítani, babzsákot dobni, karikát felemelni stb./
- lábra hasonló gyakorlatok: labdarúgás, ugrálás, emelés, stb.

- b) A test elülső és hátulsó részeinek megismertetése játékos, mozgásos feladatokkal: - az eszközt helyezték maguk elé, hátuk mögé, - feküdjének a hátukra, forduljanak hasra,
- c) A test függőleges zónájának megtanítása - játékeszközök /karika, labda, babzsák/ emelése a fej fölé, lehelyezése lábra, vagy a lábak elé,
- d) Az előző /1.,2.,3./ gyakorlatok elvégztetése becsukott szemmel.
- e) Adott tárgyakhoz viszonyított testhelyzetek gyakorlása /szék, pad, asztal alkalmazható/ - állj elé, mögé, rá, mellé, közé, mássz át, stb. - ülj elé, mögé, rá, alá, mellé, közé, mássz át, stb. - térdepelj elé, mögé, rá, mellé, közé, mássz át, stb. - feküdj elé, mögé, rá, mellé, közé, mássz át, stb.

3. Testfogalom

A testrészek tudatos ismerete, a test és testrészek funkcióinak tudatos ismerete. A fejlesztés a testrészek ismerete szerint történik, nagyobb hangsúlyt adva a funkcióknak, a nyelvi megfogalmazásoknak 1 – 3./.

- a) Játékos gyakorlatok: megnevezett testrészekhez megmondani a funkcióját.
- b) A funkció megemléztetése után felismerni a testrészt: lokalizálni, megmutatni önmagán és másokon, megszámolni.
- c) Képen, rajzon felismerni az egyes testrészeket, a hiányzókat megszámolni.
- d) Részekből összeállítani az emberfigurát, testrészeivel együtt.

4. Az egyes testrészek fejlesztésére alkalmas mozgások

- a) Fej - fejfördítés, fejkörzés, - csukott szemmel megérinteni a szemeket, füleket, orrot, haját, szemöldököt, váltott kézzel és egyszerre mindkét kézzel, - csukott szemmel a fej fordítása egy adott hang irányába, majd már előre ismert helyzetű tárgy felé,
- b) Törzs - törzsfördítés lazán leengedett karral, illetve oldalsó – majd mellső középtartásban tartott karokkal, - a karokat magas tartásba emelve törzshajlítás balra és jobbra, előre és föl,
- c) Karok - karkörzés előre és hátra, - karok helyzetének utánzása, - oldalsó középtartásban nyújtott karral tölcserkörzés először kis, majd nagy kör mentén, - különböző karlengetések ritmusra, - oldalsó vagy mellső középtartásból a kéz csípőre helyezése, - oldalsó középtartásból karkeresztesítés, majd ismét karnyújtás, - karhúzás és tolás, páros munka,
- d) Ujjak - a kéz ökölbe szorítása, - az ujjak ide – oda mozgatása, - ujjak egyenkénti mozgatása, ritmusra, - a mozgások változatai mindkét kézzel, majd váltva.
- e) Lábak - a padlón fekvő lábemelés, először páros láb, majd váltott láb emelése gyorsan és lassan, - a padlón fekvő lábkörzés a kis körtől a nagyig és vissza, - állva láblengetés előre, hátra, oldalt és le, - térdhajlítás és nyújtás, miközben a kezét a combon tartjuk, - padon ülve a

lábak hajlítása és nyújtása, páros láb emelése és leengedése, - törzshajlítás bokafogással, - szökdelés, ugrálás, - szökdelés váltott lábbal, láblengetés,

f) Lábak és lábujjak - sarokemelés és leengedés, - a lábfej visszafeszítése /ujjak emelése, „pipálás”, - járás sarkon és lábujjhegyen, - a külső talp élen járás, kartartás a törzs mellett, - ugrálás páros lábbal, egyik, másik lábon, váltott lábbal, - hanyatt fekvő vagy állva a lábbal vagy a nagy lábujjjal rámutatni adott célpontra, - törzshajlítás előre, - babzsák felmarkolása lábujjjal, Néhány gyakorlatot ezek közül lehet zenére is végezni.

Észlelés fejlesztés (percepciófejlesztés)

A észlelés pontosabb működését 3 – 4 éveseknél elsősorban a mozgás és testséma fejlesztésén keresztül érhetjük el. 5 – 7 éveseknél már célzott, direkter fejlesztés is szükséges. A látott, hallott, tapintott dolgok mindkét szakaszában természetes velejárója a nyelvi fejlesztés.

A látott, hallott, tapintott dolgok nyelvi kifejezésének megtanítása, a szóképzlet bővítése. A tanulási helyzetek többségében a vizuális észlelés összekapcsolódik valamilyen nyelvi /auditív/ és motoros tevékenységgel.

1. Vizuális (látás) fejlesztés Az olvasás elsősorban a jól funkcionáló balról jobbra irányuló szemmel követés és a finom szemmozgás ellenőrzésének függvényeként alakul. Célszerű, hogy a gyermekek gyakorolják a szemmozgás kontrollját

a.) A szemmozgás tudatos kontrolljának kialakítása és erősítése. Mozdó tárgyak követése: balról jobbra, jobbról balra, fel, le, kör, diagonális stb. A fej mozdulatlan marad, csak szemmel követi a mozgás irányát a gyermek. Könnyítésül kezdetben végtagmozgással is kísérheti, amely egyre kisebbedő, finomodó: karral, kézzel, ujjal. Az iránykövetést kísérje az irányok verbális megjelölése.

b.) A szem fixációs működésének erősítése: - ismert játékok vagy használati tárgyak közül egy kiemelése és annak fixálása 10 mp-ig /fel, le mozgatjuk/, - egy ismert tárgynak, tárgy képének egy részletét megkeresni és azt fixálni 10 mp-ig. A perifériás látás gyakorlására is igen alkalmas, ha a gyermekeknek ilyen megfigyelési feladatot adunk.

c) Vizuális zártság – egészlegesség észlelésének alakítása: Mi hiányzik? - ismert tárgyak, eszközök egy részletének hiányát felismertetni, - hiányos képek felismertetése, mi hiányzik róla, mit ábrázolhat? - rejtett figurák megtalálása /Dörmögő/

d) Vizuális időrendiség felismertetése: képekről elmesélt történetek kirakása: mi történt először, mi következik?

e) Vizuális ritmus: a legkülönbözőbb vizuális minták folytatása. - tárgyakból kirakott – gyöngyök, kockák, rudak, kártyák – minták folytatása, - rajzos – képi-minták elrendezése /fekvő alak..., ülő alak..., álló alak..., járó.../, - sorminták rajzolása,

f) Vizuális helyzet – pozíció felismertetése: /négymezős tábla, pl.: matematika foglalkozáson a szimmetria/ - mágnes táblán a nevelő elhelyez egy alakzatot adott mezőbe, - a gyermekek sajátjukon ugyanoda helyezik azt, - az alakzatokat adott mezőben, más pozícióba elforgatni,

g) Vizuális memória fejlesztése: - egyszerű testmozgást bemutatás után emlékezetből leutánozni, - vizuális mintát rövid bemutatás után felismerni, felsorolni, kirakni stb. /fokozatosan növelhető az elemszám és a bemutatás idejének csökkentése/

2. Az alaklátás és formaállandóság fejlesztése

a) A lehető legtöbb féle alak – forma – méret motoros kialakítása: - formaalakítás mozgással /járás, futás, mászás, ugrás segítségével: felső végtagokkal való kialakítással, létrehozása testtel, testrésszel/, - padlóra rajzolt különböző alakzatok körbemozgása, végigmozgása, - padlóra rajzolt alakzatok /különböző formák vagy azonos alakzatok más – más méretben/ felhasználása különböző mozgásos feladatok elvégzésére,

b) Különböző tárgyak, alakok, formák méretei felismertetése a gyerekek környezetében: bemutatása, azonos megkeresése, párosítási, csoportosítási feladatok /lottó, dominó/,

c) Adott vizuális minta kirakása: forma, méret szín szempontjából különböző minták kirakása. /Lyukas tábla, de alkalmazásában a fokozatosság elengedhetetlen: egyszerűbb formáktól a bonyolultabbig, először egyetlen szempont figyelembevételét követelve, pl.: csak szín, vagy csak forma stb., kevesebb elemtől az összetettebb formáig/

d) Minták rajzolása, festése

e) Részekből különböző alakzatok fejlesztése

3. A tapintásos – sztereognosztikus – észlelés fejlesztése

a) Az alapvető gyurmázási technikák megtanítása: gömbölyítés, sodrás, lapítás, mélyítés, mintázás gyakorlásával pasztilin, agyag, nedves homok felhasználásával.

b) Különböző formák, méretek alakítása minta után.

c) Különböző formák, méretek megváltoztatása. "Varázsoljuk el!"

d) Ritmikus sorminta készítése, a minta folytatása, az említett fejlesztési módoknál főhangsúly a tapintásos tapasztalatszerzésben van. A vizualitás jelen van, hiszen a kialakított formát látja is, vizuális benyomásokat szerezhet. A taktilis csatorna fejlesztése a vizualitás kizárásával: „Érzékelő zsák”, „Elvarázsolts takaró” - pusztán tapintással felismeri a tárgyakat Mi lehet? Milyen? mérete, formája, felülete, anyaga, stb. - a tapintással felismert dolgokat: párosítani, sorba rendezni fokozatuk szerint, csoportosítani egy – egy minőségi jellemzőjük alapján.

4. Mozgásos /kinesztetikus/ észlelés fejlesztése

a) Behunyva szemmel a gyermek bizonyos mozgásokat végez az óvodapedagógus segítségével: /kézzel kört ír le a levegőbe stb./, /lábbal lépés előre, hátra stb./, nyitott szemmel mozgásokat megismétel.

b) Hátára rajzolt formát kell mozgással megismételni, képi formáját felismerni.

5. A térészlelés – térbeli viszonyok felismerésének fejlesztése

a) Az alapvető téri irányok megismerése saját testrészeinek közvetítésével: - rácsos papíron, szöges táblán, lyukas táblán a két oldal megkülönböztetése nélkül a mellé helyezett kéz segítségével, a középvonal megjelölésével, - a jobb – bal oldalirányok begyakorlása kiszínezéssel, színes korongok kirakásával, - a négy fő iránymező megismertetése az említett módon.

b) Térbeli irányok, viszonyok megismertetése a körülötte lévő tárgyakkal: - ismert játékeszközök kirakásával a négy irány gyakoroltatása, - a tárgyak egymáshoz való viszonyának megismertetése, mágneses táblán való kirakás, elhelyezés segítségével, mellette, előtte, mögötte, alatta, felette, - függőleges és vízszintes sorok kirakása különböző színekből és formákból, - fentiek segítségével a szögek / sarkok/ érzékeltetése.

c) A téri viszonyokat jelentő verbális kifejezések megtanítása.

6. A hallási észlelés /auditív/ fejlesztése A hangzási analízis – szintézis fejlesztése

a) Figyeltessük meg, milyen hangot hallunk mikor egy ember sóhajt, vagy tüsszent különböző hangok működnek bennünk. Figyeljünk a természet hangjaira.

b) Az óvodapedagógus által bemutatott ritmus letapsolása vagy lekopogása. Kezdetben szabályos, majd később szabálytalan ritmusokat használunk.

c) Ritmusvisszaadás csukott szemmel.

d) Mondjunk olyan szavakat, amelyek azonos hangzókkal kezdődnek, pl.:

baba, bögre, bogár, béke, róka, rózs, stb.

f) Hány szót tudunk felsorolni, melyek úgy kezdődnek: ma..., te..., s..., stb.

g) A megadott betűhangokból vagy fonémákból olyan általunk ismert szót kell alkotni, amelyek tartalmazzák ezeket

7. A keresztcsatornák fejlesztése

a) Vizuális – tapintásos interszenzoros működések fejlesztése: - tapintással exponált /felismert/ tárgyat kell keresnie a vizuális mintákban, - vizuálisan felismert tárgyat mintául véve, ki kell keresnie tapintással az „érzékelő zacskóból”, - egyre finomabb különbségek felismertetésével gyakoroljuk a kétféle ingermodalitás átfordítását,

b) Vizuális – auditív interszenzoros működés fejlesztése: - mutassunk a gyermekeknek ismert tárgyakat, állatok képét, különböző hangforrások vizuális képét, és a megszólaltatott hanganyagban ismerje fel az adott hangforrás képét, - „Figyeljünk a hangokra!” „A hallott hanganyaghoz keresse a hangforrást, minek a hangja?” /társak megszólaltatása, hangjukról felismertetés/, - auditív memória fejlesztése: dallamtöredék megismételtetése, különböző hangok megismételtetése, majd a hangforrás kerestetése,

c) Vizuális kinezetikus interszenzoros működés fejlesztése: - bekötött szemű gyermek kezével formát rajzoljon a levegőbe és a hátára rajzolt formát ismerje fel a vizuális mintában, - mozgásos élményanyag, forma felismerése vizuális mintában, verbalizálva a formát, - vizuális kinezetikus megközelítés a későbbiekben a betűk vagy szavak közötti finom különbség megfigyeltetése, észrevételére is használható,

d) Hallási – tapintásos interszenzoros működés fejlesztése: - A gyermeknek elmondással jellemezni kell azt a tárgyat, amit tapintás útján felismert és azonosított, vagy meg kell találnia tapintás útján azt a játékot vagy alakot, amit egy másik személy jellemez.

e) A szem – kéz koordináció fejlesztése: - A szemmozgással kapcsolatos tevékenységekről a percepció fejlesztésénél írtunk.

Verbális fejlesztés

A nyelvi fejlesztés minden esetben kísérője a motoros és észlelési megismerésnek. Emellett jó néhány olyan játék kerül alkalmazásra, mely célzottan a verbális fejlesztést szolgálja.

Beszédészlelés fejlesztése

Beszédszervek ügyesítése

Hallás, beszédhallás fejlesztése

Auditív ritmus fejlesztése

Auditív emlékezet

1. A tárgyak megnevezése

A lakásban, az óvodában és a közvetlen környezetben található tárgyak megnevezése:

a) ruházat: - zokni, trikó, cipő, papucs, csizma, nadrág, farmernadrág, ruha, szoknya, ing, blúz, nyakkendő, kardigán, pulóver, dzseki, kabát, anorák, esőkabát, mellény, bugyi, fürdőruha, /testséma/

b) testrészek: - törzs, fej, arc, szem, fül, orr, száj, ajak, fogak, nyelv, szemhéj, szempilla, szemöldök, homlok, haj, áll, orca, orrlyuk, nyak, váll, mellkas, gyomor, kar, kéz, ujjak, hüvelykujj, könyök, csukló, tenyér, köröm, ujjpercek, derék, csípő, lábszár, lábfej, sarok, comb, hát, térd /testséma/

c) cselekvés: - sétál, gyalogol, menetel, szalad, szökdécsel, ugrándozik, lép, áll, elindul, mozog, elkezd, megáll, ül, fekszik, térdel, csúszik, /fel/ mászik, kúszik, siklik, megcsúszik, csavar, hajlít, görbít, vágat, görbül, elterül, elnyúlik, elernyed, kanyarodik, felemel, leenged, lehúz, lesüllyeszt, lehalkít, tompít, beborul, pipiskedik, előrehalad, hátrál, taszít, hajt, húz, von, üt, ránt, dob, visszapattan, fog, rúg /dalózik/, keresztez, megfordul, fon, sodor, fordít, bukfencezik, csöppen /-t/, koppint, tapsol, kiabál, füttyöl, izeg, mozog, nyit, zár, dörzsöl, csurog, morajlik, tétovázik, sűrög-forog, mormol, beszélget, cseveg, fecseg, figyel /testvázlat nagy- és finommozgások/

2. Térbeli viszonyok

a) Irányok: - fönt, lent, alatt, át, keresztül, fel, hátra, fölött, fölé, rá, felé, előre, oldalt, jobbra, balra, végig, mindenfelé, körös-körül, felől, után, körül, köré, közel /valamihez/ messzire, távol, /valamitől/, emelkedő, felfelé haladó, süllyedő, lefelé haladó, közelebb, távolabb, keresztben, magasabban, alacsonyabban, /Nagy és finommozgás készségek, testséma, lateralitás, vizuális diszkrimináció, sorozatba rendezés stb./

b) Helyzet: - -on, -en, -ön, -ról, -ről, -ból, -ből, -ban, -ben, kívül, belül, tetején, alján, közepén, középpontjában, között, fölé, felett, alá, lent, alul, alatt, lejjebb, le, túl, át, keresztül, előtt, mögött, mellett, együtt, valamire vonatkozóan, vízszintesen, magasan, alacsonyan, balról, jobbról, első, második, stb., utolsó, itt, ott, kívül, belül, /Nagy és finommozgások, testséma, lateralitás, időbeli sorrendiség, sorozat/.

c) Idő: - most, után, előbb, később, hamarosan, reggel, dél, nappal, éjszaka, délelőtt, délután, este, hét, hónap, év, tél, tavasz, nyár, ősz, húsvét, karácsony, kezdődik, befejeződik, /Időbeli sorrendiség, nagy és finommozgások/

3. Osztályozás

a) Alapformák: - kör, körül, körbe, négyzet, téglalap alakú, ovális, hurkos, háromszögletű, kereszt, csillag, négyoldalú, vonal, pont, egyenes, görbe, cikcakk, csúcs, sarok, oldal, él, hajlás, ferde, Az említett kifejezéseket mindig manuális, mozgásos tevékenységekhez kötötten használjuk.

b) Színek: - piros, kék, sárga, zöld, fekete, fehér, barna, narancssárga, rózsaszín, bíbor, /ibolya/

c) Méret, hasonlóság, különbözőség, ellentétesség: - nagy, kicsi, hatalmas, apró, több, kevesebb, gyors, lassú, sebes, magas, alacsony, kövér, sovány, széles, keskeny, alsó, felső, hangos, halk, csendes, édes, savanyú, kellemes, érdes, finom, tele, üres, nehéz, könnyű, lágy, kemény, azonos, különböző, hasonló, eltérő, világos, sötét, az összes, néhány, elég, egyenlő, /Sorozat, auditív-vizuális diszkrimináció, tapintás, gondolkodás, alap számfogalom/.

6. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI, ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

A gyermek természetes megnyilvánulási formái

Pedagógiai programunk törekvése, hogy a képességek célzott fejlesztésével minden gyermeket lehetőségeihez mérten felkészítsünk a zökkenőmentes iskolakezdésre. A pedagógiai program a gyermekek alapvető megnyilvánulási módjára és fő tevékenységi formáira a mozgásra, játékra, kommunikációra épül. Erre alapozva szervezzük meg a főbb nevelési területeken végzendő pedagógiai és pszichológiai feladatokat. A nevelés keretét egyfelől a gyermek természetes megnyilvánulási formái, másfelől az óvoda kultúraátadó hatásrendszerének együttese, kölcsönössége, harmóniája határozza meg.

6.1. A mozgás

Cél:

- A rendszeres, természetes és irányított mozgáson keresztül – az egyéni szükségletek figyelembevételével - szerezzen a gyermek minél több tapasztalatot, információt környezetéről, segítse ennek minél pontosabb megismerését, közben fejlődjön személyisége.
- A mozgásigény kielégítése, mozgáskultúra alakítása, támasznyújtás az értelmi fejlődéshez.

Feladatok:

- A gyermekek természetes mozgáskedvének megőrzése, a mozgás megszerettetése.
- Mozgáskultúra fejlesztése, változatos mozgástevékenységek biztosítása.
- Mozgástapasztalatok bővítése, gyakorlással a mozgáskészség alakítása.
- Testi képességek, fizikai erőnlét fejlesztése.
- Aktív nagymozgások és finommotoros manipulációk során értelmi képességek fejlesztése, (vizuális memória, térészlelés, keresztcsatornák, gondolkodás, beszédfejlődés).
- Mozgásos képességek fejlesztésével a szocializációs folyamatok segítése.
- Prevenciós, korrekciós, szomatopedagógiai, konduktív mozgásfejlesztés (utazó gyógypedagógus segítségével)
- A mindennapi szabad és irányított mozgásokhoz az eszközök és a megfelelő hely biztosítása.
- Erkölcsi és érzelmi tulajdonságok fejlesztése.
- Egyaránt biztosítjuk a mindennapos szabad mozgás lehetőségét a csoportszobában és az óvoda udvarán is. Tervezett csoportos játékokkal alkalmat teremtünk a kooperációra, a társas együttműködésre.
- Mindennapi frissítő torna (15 – 20 perc) szervezése, mozgásos játékokkal, gimnasztikai gyakorlatokkal.
- Korcsoportnak megfelelően, heti rendszerességgel testnevelés foglalkozások a tornateremben, időjárástól függően az udvaron.
- A szervezett mozgások anyagát Dr. Tótszöllősy Varga Tünde „Mozgásfejlesztés az óvodában” programja alapján végezzük.

Sikerkritérium

- Szeretik, bátran végzik az aktív testmozgásokat a szabad tevékenységekben és az irányított mozgásos feladatokban.

- Önállóan is kezdeményeznek, igényükké válik a mozgásos játék.
- Biztonságosan mozognak a térben, az alapvető téri irányokat ismerik, képesek a tájékozódásra.
- Kialakult dominancia.
- Kialakult testsémával, helyes énképpel rendelkeznek.
- Mozgása koordinált, összerendezett.
- Mozgástempóját képes irányításra is változtatni.
- Egyensúlyérzéke stabil.
- Grafomotoros készsége alkalmassá teszi az irányított kézmozgásokra.
- Képes mozgásos utánzásra, annak reprodukálására.
- A verbális módon kapott utasításokat megértik, végrehajtására képesek.
- Szókincsükbe beépülnek a mozgással kapcsolatos kifejezések, használják azokat.
- A társas kapcsolat elemi szabályait betartják, képesek az alkalmazkodásra, együttműködésre, rendelkeznek önuralommal.
- Kialakult egészséges csapat- és versenyszellemmel rendelkeznek.
- Kialakult pozitív viszony saját testéhez, (amely az önelfogadást segíti elő).
- Válgják örömmé, alakuljon szokássá a mindennapos frissítő testmozgás.

6.2. Játék:

1. A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék - szabad-képzettársításokat követő szabad játékfolyamat - a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó benyomásait játékában jeleníti meg. Így válik a játék kiemelt jelentőségű, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.
2. Az óvodában előtérbe kell helyezni a szabadjáték túlsúlyának érvényesülését. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is meg kell mutatkoznia.
3. A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt - a szülő és az óvodapedagógus. Az óvodapedagógus utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítővé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. Az óvodapedagógus jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

4. A játékhoz megfelelő helyre, esztétikus és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, eszközökre, játékszerekre van szükség. Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportlélekséget, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékokhoz, a szimbolikus játékokhoz, konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz.

5. A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült, kreatív gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

Célja:

- A szűkebb és tágabb tárgyi és személyi környezetének, azok összefüggéseinek minél valóságosabb megismerése, helyes értelmezése.
- A környezettudatos - természetbarát magatartás megalapozásának segítése.
- Formálja a szociális hatásokon keresztül teljes személyiségüket.

Feladat:

- Inger gazdag, sokrétű tapasztalatszerzésre alkalmat adó környezet, tárgyi feltételek biztosítása.
- A napi tevékenységek rendszerében a megfelelő hely idő és szervezeti keretek biztosításával a gyermek ez irányú pszichikus szükségleteinek kielégítése.
- A gyermek szabad játékválasztásának, önkéntességének tiszteletben tartása.
- Segítse elő a pszichikus struktúrák fejlődését.
- Társas kapcsolatok fejlődésén keresztül ismerje meg a közösségi élet szokásait, szabályait.
- Biztosítsa a gyermeki fantázia, alkotás, kreativitás kiélését.
- Sokszínű élményanyag biztosításával tapasztalják meg az érzelmi sokszínűséget, lehetőségük legyen ezek átélésére.
- Szükség és igény szerint a felnőtt bekapcsolódása a játékba
- Érvényesüljön az óvónő, pedagógiai asszisztens és a dajka mindenkori modellszerepe, segítse elő a játékfolyamatok fejlődését, kibontakozását.
- Lehetősége legyen kiélni természetes mozgásigényüket.

Sikerkritérium

- Kielégíti a játék a gyermek természetes szükségletét.

- Az óvodai élet biztosítja a mindenkori örömteli játékot.
  - A megfelelő hely, idő, és tárgyi feltételek lehetőséget nyújtanak a gyermek képességeinek fejlődéséhez.
  - Az óvónő, pedagógiai asszisztens és a dajka pozitív modellhatása tükröződik a gyermekek tevékenységeiben.
  - A felszabadult örömteli játék pozitívan befolyásolja a csoport légkörét a személyes szabadság megőrzésével.
  - A gyermekek kreatív önmegvalósításra képesek.
  - Alkotó fantáziájuk cselekvéseikben megmutatkozik.
  - Belső motivációjától vezérelve szabadon választ játékához helyet, eszközöket, társakat.
  - Képes alkalmazkodni, együttműködni, tiszteletben tartani mások ötleteit, tevékenységeit.
  - Képes pozitív kapcsolatfelvételre, betartja az alapvető udvariassági formákat.
  - Képes szerepvállalásra és szerepek elosztására.
  - Kialakult csoportszellem, pozitív énkép, én - tudat.
  - Mozgása összerendezett, koordinált, alkalmazkodik a tér adta lehetőségekhez. •
- Játékszabályok elfogadására betartására képes, önállóan képesek szabályok alkotására.

Játékformák

A GYAKORLÓJÁTÉK

Jelentősége abban van, hogy keretei között alakulnak ki az olyan pszichikus tulajdonságok, amelyek a személyiség további fejlődésére döntő hatással vannak. E tevékenység keretei között teremtnének meg a következő életkor játékeinak szubjektív feltételei is.

Lehet:

- mozgásos
- manipulációs
- verbális

1. Mozgásos gyakorlójáték:

A gyermek a játékos mozgást ugyanabban a formában ismételteti (pl.: fel-le mászik). Mozgás közben ismerkedik saját testével, testi képességeivel, a gyakori ismételtetéssel bizonyos mozgásokat is begyakorol (pl.: bújik, mászik).

- Testséma fejlesztés: testrészek ismerete, adott tárgyakhoz viszonyított testhelyzetek gyakorlása.
- Mozgásfejlesztés: leggyakrabban a nagymozgások fejlődése lehetséges.

2. Manipulációs gyakorlójáték:

Ez az a tevékenység, amikor a gyermekek építőelemeket rakosgatnak egymás mellé, autót húzogatnak, stb. E tevékenység közben a gyermek ismerkedik az őt körülvevő világgal, annak tárgyaival. Megismeri az anyagok tulajdonságát: felületét, színét, formáját, nagyságát, szilárdságát. Ezáltal matematikai ismereteket is szerez.

Ezeknek a tevékenységeknek nagy jelentősége van a gyermek: szem – kéz koordinációjának fejlődésében (tépés, rakosgatás, stb.).

- Testséma fejlesztés: a tárgyakhoz viszonyított testhelyzetek gyakorlása lehetséges.
- Percepciófejlesztésre is van mód pl.: bizonyos szabály szerint tárgyak sorba rendezése (szín szerint, forma szerint, stb.). Az ujjakkal végzett kisebb mozgások, gyakori tevékenysége a finommozgást is fejleszti.

3. Verbális gyakorlójáték

Egy-egy szótagot, szót, vagy dallamot, mondókát, vers-töredéket, stb. ismételgetnek. Lehetőségei akkor érvényesülnek, ha a gyermek mozgását, tevékenységét beszéddel kíséri.

KONSTRUÁLÓ JÁTÉK

- E tevékenység közben a gyermekek különböző játékszerekből összeraknak, létrehozhatnak valamit. Eleinte spontán építenek, de később az átgondolt, elrendezett, meghatározott céllal végzett építés dominál. Nagyon fontos az eszközök változatossága.
- Építés, konstruálás közben átéli az alkotás örömét, fejlődik kreativitása. Tanulja és tapasztalja a rész – egész viszonyát, megtanul tervezni, szerkeszteni. A modellről való építés, szerkesztés közben (igaziról, képről, társról másol) fejlődik megfigyelő képessége, gondolkodása. Pl.: képről a síkból átfordít térbe, a képen látott autót, házat a térben elkészíti. Ez már többszintű műveleti struktúra meglétét feltételezi.

Az építés, a konstruálás elősegíti a szem–kéz koordináció fejlődését. A kisebb és bonyolultabb összerakást igénylő eszközök segítik a finommotorika fejlődését. Percepció fejlesztésére nagyon jó lehetőség nyílik. Az összerakás-szétválasztás, az egy-egy elem kirakása közben a rész–egész viszonyát ismeri meg. Ez a Gestalt-látást fejleszti. Verbális fejlesztés: téri helyzetek, formák, színek, anyagok fogalmának megismerése, megnevezése.

SZIMBOLIKUS SZEREPJÁTÉK

- A szerepjátékban a gyermek tapasztalatait, ismereteit, elképzeléseit, érzelmeit, pozitív és negatív élményeit fejezi ki. Környezetük jelenségeit sajátos módon újraalkotják. Ez a játék tükrözi a gyermek egész életét, személyiségét.
- A gyermek szociális tanulással a felnőtt mintáról sajátítja el, tanulja meg az erkölcsi értékeket, a társadalmi együttélés szabályait. Gyakorolja a társakkal való együttműködést, átéli az alá- és fölérendeltségi viszonyokat, újraalkotva kreatívan egy-egy átélt eseményt. Fejlődik képzelete, empátiája, alkalmazkodó- és kommunikációs képessége. A szabályok fejlesztik önuralmát, erkölcsi érzékét.
- Verbális fejlesztés: a beszéd nemcsak a játék egyszerű kísérete, hanem a társak informálását és megértését is szolgálja, tehát igazi kommunikáció, a kapcsolat kialakításának elengedhetetlen eleme.

A fejlesztési lehetőségek széles skálája jelen van, de ez mindig attól függ, hogy a gyermekek milyen témájú, tartalmú játékot játszanak.

SZABÁLYJÁTÉK

Ennél a játékfajtánál a sok lényeges elem közül a legfontosabb a szabályokhoz való igazodás igénye.

1. Mozgásos szabályjáték

Lehetnek testnevelési játékok, dalos, népi játékok (körjátékok, szembekötödsdi), labdajátékok... Szabályjáték közben a gyermek helyes magatartásformákat sajátít el: türelem, kitartás, akaraterő, mértéktartás, szerénység, eredményre törekvés. A csoportos és csapatjátékokban fejlődik közösségi érzése, együttműködése, felelősség- és feladattudata. Az ismert mozgásokat gyakorolják változatos formákban. Kimeríthetetlen lehetőséget nyújtanak a nagymozgások fejlődésére, a mozgás-, finommotorika és szem-kéz koordináció fejlesztésére.

2. Értelemfejlesztő szabályjáték

Társasjáték, dominó, kártyajátékok, logikai játékok, nyelvi játékok stb. A szabályok betartása fejleszti önuralmukat, türelmüket, együttműködésüket, kudarc- és sikertűrő képességüket. Fejlődik logikus gondolkodásuk, értelmi képességük. Ezek a játékok az 5 – 6 – 7 éves korosztály játécai, leginkább az észlelés és a verbális fejlesztést szolgálják.

Barkácsolás

- A barkácsolás mindig a játék igényéből indul ki és kötetlen. Fontos, hogy ne legyen öncélú. Ezzel szemben a cél, az óvodapedagógus segítse elő, hogy a barkácsolás a szerepjáték és a bábozás természetes eszköze legyen.
- Barkácsolás közben nagyon sok technikát és munkaformát ismer meg a gyermek. Munka közben átéli az alkotás örömeit, fejlődik kreativitása, alakul társas kapcsolata,

- produktív képzelete és kombinációs készsége az újrahasznosítható anyagok felhasználása során
- „Mindenből lehet valamit csinálni” szemlélet kialakítására törekvés.
- Újrahasznosítás lehetőségének felfedezése, kihasználása
- Szem – kézkoordináció és finommozgás, manipulációs készségfejlesztése tépéssel, vágással, ragasztással, új technikák és anyagok felhasználásával.

Percepció fejlesztése:

Ritmikus sorok kirakása pl. díszítéskor stb. Tapintásos észlelés fejlesztése, különböző formák, méretek alakítása stb. Alakítás és formaállandóság fejlesztése pl. báb fejének (gömb) készítése papírból, textiltől stb. A rész – egész vagy a téri információk viszonyának felismerése és alkalmazása a tárgyak készítése közben.

Verbális fejlesztés:

Fontos, hogy az óvónő a közös munka során megnevezze a különböző technikákat, eszközöket a munka közben előforduló téri helyzeteket, relációkat.

Bábozás

- A gyermekek belső világának egyik legkifejezőbb eszköze, ezáltal feleleveníti tapasztalatait elképzeléseit, esztétikai, szociális élményeit.
- Nagy szerepe van a személyiség fejlődésében, a bábok mögé bújva lehetőség van az önmegvalósításra. A közös bábozás hat a társas kapcsolatokra. Élmények tapasztalatok elevenednek fel, így fejlődik emlékezete, a kitalált történetekkel pedig fantáziája. Nagyszerű eszköze az önkifejezésnek, feloldja az elfogódottságot, szorongást, így a kommunikáció fejlődését segíti.
- Verbális fejlesztés: lényeges eleme a beszéd, így nagyon sok fogalmat, kifejezést gyakorolhat. A fejlesztés szempontjából nagy jelentősége van a halandzsázásnak, a különböző érzelmi állapotok kifejezésének hanglejtéssel, hangszínnel és a beszéd gyorsaságával.

Mozgásfejlesztésnél a karral és az ujjakkal végzett kisebb mozgások fejlesztésére van lehetőség attól függően, hogy a használt bábnak milyen a mozgatótechnikája. Mozgás közben ritmusérzékük is fejlődik. A testséma fejlődését segítheti az is, hogy megfelelően elhelyezkedjenek a paraván mögött és fejlettebb játékot igényel, amikor már a bábót térben mozgatják és nemcsak oldalra.

Dramatizálás

A dramatizálás és a bábozás szoros összefüggésben és kölcsönhatásban állnak egymással.

- Dramatizáláskor a gyermekek saját vagy irodalmi élményeiket játsszák el kötetlen módon.

- A dramatizálás a mozgáson, látványon, beszéden alapszik. A felelevenített élmények során fejlődik emlékezetük, kreativitásuk. Játék közben gazdagodik szervezőképességük, alkalmazkodó készségük, önértékelésük és önismeretük is.
- Mozgásfejlesztés: itt mindig a történettől függően alakul, hogy a játék milyen mozgás gyakorlását segíti elő. Lényeges az állatokat utánzó mozgás és a különböző emberek, személyiségek kifejezése mozgással is. (pl.: lassú, fürge, ügyetlen stb.).
- Testséma fejlesztés: itt nagy jelentősége lehet a csoportban található tükörnek, ahol megnézheti a jelmezbe, kellékbe öltözködve saját átváltozását. Nyomon követheti, gyakorolhatja tükör előtt a szerepnek megfelelő mozgást, mimikát.
- Percepciófejlesztés: különösen a tér észlelésére nyílik lehetőség, hiszen egy meghatározott térben a díszletek között kell mozognia.
- Verbális fejlesztés: a felidézett párbeszéd közben gyarapodik szókincse, árnyaltabbá válik kifejezőképessége, ha a mesében alkalmazott szófordulatokat, kifejezéseket is használja.

6.3. Az anyanyelvi kommunikációs nevelés

Az anyanyelv használata áthatja a mindennapi óvodai életet. A beszéd az önkifejezés eszköze, a kommunikáció a beszéd és a gondolkodás egyik kifejeződése.

Cél:

- Kapcsolatfelvételre alkalmas, közlékeny, önmagukat kifejezni tudó és másokat megértő gyermekek nevelése.
- A környezet példát adó beszédkulturájával segítse a megismerési folyamatok során a gondolkodás fejlődését.
- Az alapkultúrák elsajátításához szükséges nyelvi fejlettség elérése.

Feladat:

- A beszédfejlesztés tevékenységhez kötötten, cselekvésbe ágyazva segítse a gondolkodás fejlődését az életkori sajátosságok figyelembevételével.
- Differenciált, egyéni bánásmód alkalmazásával a nyelvileg hátrányos helyzetű valamint a nyelvileg kiemelkedően fejlett gyermekek fejlesztése, segítése.
- Az óvodapedagógus és logopédus működjön együtt a felzárkóztatásban, fejlesztésben
- A gyermekek beszédkedvének felkeltése, ösztönzése.
- Szókincsbővítés, sajátos nyelvi formák elsajátítása.

- Személyes példával, kommunikációs helyzetek teremtésével a gyermekek beszédre ösztönzése, párbeszéd és társalgási formák kialakulásának elősegítése.
- A felnőtt modell biztosítsa a verbális közlés és az azt kísérő metakommunikáció összhangját, segítse elő a metakommunikációs technikák fejlődését.
- Nyelvi és kommunikációs játékok beépítése a mindennapi tevékenységekbe.
- A hallási észlelés, hangzási analízis és verbális memória képességének fejlesztése.

Sikerkritérium:

- A gyerekek aktívan használják bővült szókincsüket.
- Beszédhelyzeteknek megfelelően, jól érthetően, megfelelő hangsúllyal, hangerővel és tempóban beszéljenek.
- Tisztán, jól artikulálva, megfelelő nyelvtani egyeztetéssel fejezik ki gondolataikat, közléseiket.
- Közlékenyek, képesek a folyamatos beszédre, mondanivalójukat összetett mondatokban, különböző mondatfajtákat alkotva fejezik ki.
- Használják a metakommunikációs eszközöket, technikákat az érzelmeknek, hangulatnak megfelelően, a verbális közlés tartalmához illeszkedve.
- Történetek, történesek logikai és időbeli sorrendjét felismerik, szóban kifejezik, ok - okozati megállapításokat tesznek.
- Rövid történetek elmondására, pontos szövegkimondásra képesek.
- Kialakult beszédfigyelemmel rendelkeznek, a társalgás alapvető szabályait betartják, alkalmazzák.

Gondozás:

A gondozási feladatok végzése közben beszélgetünk a gyerekekkel. Biztosítjuk őket szükségleteik, kívánságaik szóbeli kifejezésére. Megnevezzük a ruhadarabokat, tisztálkodási eszközöket, ételeket stb. A folyamatos beszélgetéssel serkentjük a gondolkodásukat, az illeszkedő nyelvi formák választékát felkínálva segítjük a gyermekek szocializációját.

Érzelmi nevelés:

Az együttes tevékenységeken alapuló jó légkörben megnyilvánul a gyermekek kapcsolatteremtési vágya, megnyilatkozási szándéka, érdeklődése, alkalmazkodási képessége. Elsajátíttatjuk a gyermekekkel a párbeszéd különböző, az együttműködést segítő fordulatait, kifejezéseit, az udvariassági formákat (megszólítás, felszólítás, kérés, figyelmeztetés stb.). Megtanítjuk a konfliktushelyzetek egymást tiszteletben tartó megoldását, az ehhez tartozó nyelvi fordulatokkal együtt.

Játék: A társas kapcsolatok kialakításával segítjük a beszédfejlődést, a nyelvi és metakommunikációs megnyilvánulások bemutatásával, fejlesztésével színesítjük a gyermekek beszédét. Segítjük a szerepjátékok kialakulását, fejlődését, mert jó lehetőséget nyújtanak az utánzásra, az alkalmazkodásra, a beszédmódok, nyelvi eszközök használatára (szóbeli kapcsolatok helyzeti sajátosságainak elsajátítására a családban, óvodában, üzletben, vendégségben stb.). Fejlesztőeszközként alkalmazzuk a bábozást. A báb segítségével megszólaltatjuk, beszéltetjük a hallgató, visszahúzódo gyermekeket. Fejlesztjük a gyermekek érzelmi kifejezőképességét, gyakoroltatjuk az elbeszélő és párbeszédes beszédformákat, felismertetjük velük, miképpen tudnak bánni a hangjukkal, hangmagasságukkal, hangszínükkel. Hangfejlesztő játékokat kezdeményezünk (állatok, természeti jelenségek, járművek hangjának utánzása). Anyanyelvi játékokat játszunk a gyerekekkel, melyek mozgásra, cselekvésre, érzelmi meghatározottságra építve szolgálnak egy, vagy több hangösszetevő (artikuláció, szókincs, mondatalkotás), az összefüggő beszéd és a párbeszéd fejlesztésére.

Munka:

Lényege a jól összehangolt, közös cselekvés, ezért folyamatos nyelvi kapcsolatot tartunk a gyermekekkel. Megtanítjuk őket erre a kapcsolattartásra egymás között is (munka elosztása, egymás utáni tevékenységek megbeszélése). Segítjük a beszédfejlődést a szabályok, az eszközhasználat módjának a közlésével, az eljárás módjának a közlésével, az utasítás megértésének ellenőrzésével. Ezekkel bővítjük a nyelvhasználat területeit. Megnevezzük a tevékenységeket, teendőket, tárgyakat. A beszédkapcsolatokon alapuló együttműködés kialakítására törekszünk.

Verselés, mesélés:

1. A mondókák, dúdoló, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez, ezzel megalapozva a könyvekhez való pozitív érzelmi kapcsolatukat, ami elősegíti az olvasóvá válást. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak, eközben fejlődik emlékezetük, képzeletük, szókincsük.
2. A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese - képi és konkrét formában, a bábozás és dramatizálás eszközeivel - feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat. A meseválasztáskor szükség van tudatosságra, gyermekközpontú, korosztályos válogatásra, a csoport és az egyéni fejlettségi szintek figyelembevételére.
3. Az éloszavas mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A mese tárgyi világot is meglevenítő, átlelkesítő szemléletmódja, és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és

átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

4. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás során eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája. A mesélés szokásainak, rítusainak kialakítása segíti a gyermeket a ráhangolódásra és a mesék befogadására.

5. A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja

6. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

7. Az óvodában a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi - népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi -, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek, valamint más népek, nemzetiségek meséinek egyaránt helye van.

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka:

1. A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Az óvodai nevelésben törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek felismerésére.

2. Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosít. Maga a tevékenység, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

3. Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképessegek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzeleteinek gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

4. Az óvodapedagógus feladata megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.

5. Az óvodapedagógus előtérbe helyezi a természetes anyagok, termékek felhasználását. Feladata az új megoldások keresése, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelés.

Ének, zene, népi játék, tánc:

1. Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét. A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek-, néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.
2. A népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.
3. A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző – állami, egyházi, jeles – ünnepekhez fűződik.
4. A népi játék, gyermekdal, néptánc és a zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus figyelembe veszi a nemzetiségi nevelés esetében a gyermekek nemzetiségi hovatartozását is.
5. Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú értékközvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve.
6. Az éneklés, zenélés, népi játékok, néptánc a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával.

A külső világ tevékeny megismerése:

A gyermekek környezetének, közlekedésének, a környezetvédelmének, a család, az óvoda személyeinek tárgyainak megismerésével, megnevezésével segítjük az anyanyelv fejlődését. Gyarapítjuk a szókincsüket az anyagok tulajdonságainak, rokoni kapcsolatok, birtokviszonyok megnevezésével. Segítjük a gondolkodás fejlődését a kérdésekkel-válaszokkal, az ok-okozati összefüggések megfogalmazására ösztönözzük őket. A beszédet és gondolkodást együttesen fejlesztjük a matematikai tartalmú tapasztalatok szerzése révén. Megtanítjuk a gyermekeket a szóban közölt matematikai feladatok pontos megértésére. Végiggondoltatjuk, majd megfogalmaztatjuk velük a megoldáshoz vezető utakat. Elmondatjuk velük a hasonlóságról és különbözőségről gyűjtött tapasztalataikat. Pontos nyelvi kifejezésekre bíztatjuk és ösztönözzük őket. Alkalmaztatjuk velük a konkrét tapasztalatok során szerzett nyelvi ismereteiket: viszonyfogalmak használata, melléknévfokozás, névutók használata stb.

Mindennapos mozgás:

1. A gyermek legalapvetőbb szüksége, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához. A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők:

- a) spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység,
- b) irányított, mindennapos mozgásfejlesztés,
- c) szervezett mozgásos tevékenység.

2. A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató- és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlati formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása. Az óvodai élet minden napján biztosított aktív szabad játék mellett hangsúlyosan jelennek meg az irányított mozgásos tevékenységek, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert.

3. A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

4. A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének - a pozitív énkép, önkontroll, érzelmszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás - fejlődésére.

Az egészségfejlesztő testmozgást az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára biztosítani kell. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

6. A mindennapos irányított testmozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését. A mindennapos testmozgás az óvodai tornaszobában, a csoportszobában vagy a játszóudvaron is megszervezhető.

6.4. A külső világ tevékeny megismerése

1. A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti-emberi-tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.
2. A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, az összefogás, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.
3. A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségsszemlélete.
4. Az óvodapedagógus feladata, hogy tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására. Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt fenntarthatósági szemléletformálásra, a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.

A környezet megismerésére nevelés

Cél:

- A környezet megismerésére nevelés célja, hogy a gyermekek életkoruknak megfelelő szinten minél több tapasztalatot szerezzenek (mozgásos és érzékszervi) tevékenységeken keresztül az őket körülvevő szűkebb és tágabb természeti és tárgyi környezetből. Ezáltal biztonsággal tájékozódjanak és igazodjanak el környezetükben.
- A környezethez való pozitív érzelmi viszony kialakítása, környezetvédelem megalapozása.
- Szokáskialakítás az egészséges környezeti feltételek fenntartása érdekében.
- A gyermekek önálló véleményalkotásának, döntési képességének megalapozása
- A biztonságos közlekedésre nevelés, gyermekek biztonság érzetének segítése, erősítése.

Feladat:

- A gyermekek spontán tapasztalataira, élményeire támaszkodva nyújtunk új ismereteket, segítünk a meglévők elmélyítésében, rendezésében.
- Vezéreljen bennünket a gyermek természetes tudásvágya, érdeklődése, kíváncsisága.
- Nevelőmunkánk hatására alakuljanak ki a viselkedési formák, pozitív érzelmi és erkölcsi viszonyok.
- A környezeti neveléshez kapcsolódó szakirodalommal, a felnőtt és a gyermek környezet, egészségbarát szemléletére ható könyvekkel alakítjuk a gyermekek és családtagjaik környezettudatos településlakói – fogyasztói szokásait.
- Biztonságos életvitel szokásainak alakítása (közlekedés, az áldozattá válás).
- A környezet megismertetésével bemutatjuk, megszerettetjük, védjük kulturális értékeinket, hagyományainkat (szülőföld, ott élő emberek, hazai táj, helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, közösséghez való tartozás élménye, a nemzeti, családi és tárgyi kultúra értékei).
- A feldolgozandó témák megválasztásánál környezeti adottságainkra és lehetőségeinkre támaszkodunk (Zöld jeles napok, természet-ünnepek).
- A témakörök kiválasztásánál tudatosan kihasználjuk az adódó kapcsolatokat más területekkel, hogy minél átfogóbb, sokirányú megtapasztalás lehetőségével az ismeretek tevékenységek, beágyazva rögződjenek, mélyüljenek.
- A nevelési eljárások során törekszünk arra, hogy a mit, mivel, mikor, hogyan és kivel kérdésekre épített fejlődést segítő tevékenységek kerüljenek megvalósításra.
- A megismerő tevékenységek folyamán minél több érzékszervi megtapasztalást, cselekvést biztosítunk.
- Folyamatos és alkalmi megfigyelésekkel megláttatjuk, megtapasztaltatjuk a változó világot.
- Szokásrendszerek, viselkedési formák megalapozása, készségek, képességek fejlesztése, melyek szükségesek a természeti és társadalmi környezettel való harmonikus együttélésre.
- Fenntartható fejlődés érdekében, környezettudatos magatartás alapozása, alakítása.
- A gyermek értelmi, problémamegoldó, véleményalkotó, döntési képességeinek fejlesztése, személyiségük kibontakoztatása.
- Kommunikációs kapcsolat alakítása a szülőkkel, partneri kapcsolat bővítése, fenntartása a környezet- és természetvédelem érdekében.
- Fejlesztőmunkánk során igazodunk a gyermekek egyéni és eltérő képességeire, ismereteire, törekszünk a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatására, a tehetségek kibontakoztatására kellő ismeret és élményanyag nyújtásával.

Sikerkritérium:

- Biztonságosan tájékozódnak és igazodnak el közvetlen környezetükben.
- A gyermekek tudják személyi adataikat, szüleik nevét, foglalkozását, testvéreik nevét, életkorát.
- Ismerik a család életét, a családtagok otthoni munkáját.
- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában, elsajátították az utcai viselkedés alapvető szabályait.
- Tudják csoportosítani az ismert közlekedési eszközöket.
- Ismerik a környezetükben lévő intézményeket (tűzoltóság, rendőrség, orvosi rendelő, iskola, könyvtár, művelődési ház, zöldségüzlet, közért, piac... stb.), tisztában vannak az itt dolgozó emberek munkájával.
- Felismerik és megnevezik a környezetükben észlelhető színeket, azok árnyalatait, fel tudják emlékeztetni is idézni azokat.
- Ismerik az évszakok jellegzetességeit.
- Tudják a napok nevét, sorrendjét.
- Ismerik a napszakokat.
- Tudnak különbséget tenni az élő és élettelen természet jelenségei, elemei között.
- Az általuk ismert állatokat életmódjuk, külső jeleik, lakóhelyük alapján tudják csoportosítani.
- Ismerik az emberi test felépítését, a testrészek nevét, funkcióját, törekednek testük tisztában tartására.
- Ismerik az orvos gyógyító munkáját.
- Ismerje a növény fogalmának tartalmát, ezen belül képes csoportosításra, osztályozásra. Közreműködik a növények ápolásában, gondozásában. (Iskolakertek projekt keretein belül)
- Felismernek, megneveznek környezetükben élő madarakat, növényeket.
- Környezetük iránt nyitottak, érdeklődők ismerik és betartják az alapvető viselkedési szabályokat.
- Spontán viselkedésükben, szokásrendszerükben megjelennek a „zöld óvodai” tartalmak életkoruknak megfelelő alkalmazása.
- Észreveszik környezetükben a változásokat a természethez fűződő pozitív érzelmi viszony hatására megbecsülik, védik környezetüket.

6.5. Matematikai tartalmú tapasztalatok szerzése

Cél:

- A gyermekeket körülvevő világ mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyok összefüggéseinek felfedezése, megtapasztalása játékos formában, a gyermekek igényeihez, ötleteihez igazodva. Ítéliképessége, tér-, sík-, és mennyiségsszemléletének fejlesztése.

Feladat:

- A matematikai érdeklődés felkeltése, az elemi ok-okozati összefüggések felismertetése, megtapasztalása.
- Pozitív viszony kialakítása a problémahelyzetek megoldásához, a logikus gondolkodás megalapozása.
- Szerezzon matematikai megtapasztalásokat, ismerkedjen meg matematikai fogalmakkal.
- Matematikai kifejezések fokozatosan épüljenek be beszédükbe.
- Problémahelyzetek teremtésével, megoldásával logikus gondolkodásra nevelés.
- Cselekvésben és gondolkodásban jussanak minél több sikerélményhez.
- Egyéni képességfejlesztés, differenciált bánásmód alkalmazása.
- Biztosítjuk az élményszerű megtapasztalást, a felfedezés örömet, érdeklődésüket, kíváncsiságukat fenntartjuk.
- Jussanak minél több érzékszervi tevékeny megtapasztalás birtokába.
- Legyen lehetőségük a különböző feladathelyzeteket eltérő foglalkoztatási formában átélni, fejlődjenek így csoportos, társas együttműködésük.

Sikerkritérium:

- Képes tárgyak, személyek tágkörben történő összehasonlítására.
- 10 – es számkörben számfogalma megalapozott, biztos, műveleti tevékenységekre ezen belül képes.
- Tapasztalatokat szerzett a mérések, viszonyítások körében, ismeri ezek eszközeit, alkalmazza őket.
- Térbeli viszonyokat, kiterjedéseket felismer.
- Képes egyszerű kombinatorikai feladatok megoldására.
- Szín és formaérzékelése pontos.
- Ismer geometriai fogalmakat, tulajdonságokat.

- Síkban és térben irányoknak megfelelően tájékozódik.
- Vizuális helyzetpozíciókat felismer.
- Képesek csoportban, párokban, egyénileg feladatmegoldásra, együttműködésre.
- Képes összefüggések meglátására, szóbeli kifejezésére, elemi következtetéseket, általánosításokat alkot.
- Használ matematikai kifejezéseket, szóbeli közléseiben, megállapításaiban.

6.6. Verselés, mesélés

Cél:

- Az irodalmi élmények járuljanak hozzá a gyermek szemléletmódjának és világképének kialakulásához, helyes erkölcsi, esztétikai értékítéletei gazdagabbá, színesebbé válásához. A gyermek érzelmi, értelmi fejlődésének segítése pozitív személyiségjegyeinek megalapozása.
- Alakuljon anyanyelvi kultúrájuk a népköltészet értékközvetítése által.
- A nyelv szépségével, kifejező erejével a biztonságos önkifejezés megalapozása, az irodalmi érdeklődés felkeltése.

Feladat:

- Irodalmi élmény nyújtása az igényesen megválasztott, a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodó művekkel (népi- népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történetét feldolgozó mondavilág elemei, meséi, klasszikus és a kortárs irodalmi művek).
- A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok beépítése a mindennapos mondókázásba, verselésbe.
- A mindennapos mesélés, irodalmi élmény nyújtása.
- Megfelelő körülmények biztosítása az irodalmi művek befogadására.
- A mondókák, mesék, történetek, mondák népi ritmusokon keresztül a néphagyomány ápolása, népi sajátosságaink átöröklése.
- Szemléletes, képszerű, színes élményszerű előadásmód.
- Az előadásmód tükrözze anyanyelvünk hangzásvilágát, ritmusát, dallamát.
- Az óvónő személyiségével teremtsen olyan meghitt, bensőséges érzelmi légkört, mely segíti az irodalmi élmények befogadását, elindítja a belső képalkotás folyamatát, az élmény feldolgozásában.

- Az irodalmi alkotások, népmesék közvetítsenek erkölcsi és etikai értékmintát, viszonyokat, magatartásformákat.
- Segítse elő a gazdag képzelet és fantáziavilág működését.
- Segítse elő a gyermek saját vers- és mesealkotását, nyelvi, irodalmi kreativitását.
- Az élmények továbbéléséhez, kijátszásához, szorongásuk feloldásához, továbbá a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyatainak és a megfelelő viselkedésformák feltárása érdekében felhasználjuk a bábozás, dramatizálás eszközeit és annak lehetőségét biztosítjuk a gyermekek számára a napi tevékenységek során.
- Segítségnyújtás a szülőknek az igényes gyermekirodalom kiválasztásához.

Sikerkritérium

- Alakuljon szokássá és váljon igénnyé a mindennapos irodalmi élmény.
- Szívesen, érdeklődve, figyelmesen hallgassanak mesét, báb és gyermekelőadást.
- Segítsenek a mesemondás, verselés helyének feltételeinek kialakításában.
- Önálló verselésre, mesemondásra vállalkoznak, önállóan kezdeményeznek dramatikus játékokat és ehhez felhasználják a már meglévőket, vagy készítsenek új eszközöket.
- A népmesei elemek, szófordulatok épüljenek be szókinsükbe, és használják ezeket.
- Élményeik feldolgozásában legyenek bátrak, kreatívak, kezdeményezők, tükröződjék a cselekvéseikben, kifejezőmódjukban gazdag képzelet és fantáziaviláguk.
- Legyenek a gyerekek között a csoportban „élő” közkedvelt mesék vagy más irodalmi alkotások.
- Kíváncsian, érdeklődve várják a folytatásos történetek újabb epizódjait.
- Képesek legyenek irodalmi élményeikről beszélgetni, véleményüket, gondolataikat megosztani másokkal.
- Kialakult a képességük a belső képteremtésre.
- Megszeretik a könyveket, újságokat és egyéb ismeretterjesztő kiadványokat, és helyesen használják.
- A szülők érdeklődnek, kezdeményezők az irodalmi értékek felkutatásában.

6.7. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Cél:

- A zene iránti érdeklődés felkeltése, befogadására való képesség megalapozása. Az élménynyújtó közös ének, énekes játék, gyermektánc tevékenységekkel ízlésformálás, esztétikai fogékonyságuk, szülőföldhöz való kötődésük megalapozása.

Feladat:

- A zenei képességfejlesztés (hallás, ritmus, éneklés, mozgás, egyenletes lüktetés, zenei kreativitás)
- Olyan hely és légkör biztosítása, amely a gyermeket hozzásegíti a felszabadult, örömteli éneklés, táncos játékok átélésére.
- Ismerjék meg és használják a zenéhez használatos kelléktárat (hangszer, fejdísz, egyéb kiegészítők).
- Az anyanyelvi örökség gazdagítása a zenei anyanyelv megalapozása játék szituációkon keresztül, korosztálynak megfelelő és igényesen összeállított magyar népdalkincs, válogatott kortárs művészeti zenei anyag alapján.
- Olyan zenei tevékenységek biztosítása, amelynek során a gyermek felfedezi a dallam, ritmus, mozgás szépségét a közös éneklés örömét.
- A zenehallgatás anyaga formái segítsék elő a gyermek zenei ízlésének formálását, alapozzák meg a zenei kultúrát.
- A különböző mozgásbeli és térformák kialakítása segítsék elő a koordinált, harmonikus mozgásfejlődést.
- Az énekes – dalos játékok erősítsék a szociális képességek fejlődését. Az örömteli zene és játék, a közös éneklés váljon örömforrássá, nyújtson sikerélményt.
- A beszéd, a ritmus, a dallam és a mozgás együttes élménye fejlessze a gyermekek nyelvesztétikai érzékét.
- Megismertetjük elsősorban a magyar, de más nemzetek népi kultúrájának kincseit, a népszokások egyes elemeit, az ünnepekhez kapcsolódó zenéket, dalokat.
- A zene és ének váljon természetes örömteli cselekvéssé, serkentsen a gyermekeket kreativitásra, hasson improvizáló készségükre.

Sikerkritérium:

- Természetes megnyilvánulási forma a gyerekek között az éneklés, mondókázás, dalos játékok kezdeményezése, mozgás improvizáció, belső motiváció alapján.
- Ismerik a hangszereket és azok használatát, zenei tevékenységeikhez önállóan alkalmazzák.

- Élvezettel, figyelmesen hallgat zenét.
- Tud ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni.
- Tud néhány dalt tisztán, helyes szövegkiejtéssel egyedül is énekelni.
- Tud dallam, vagy ritmusmotívumokat egyénileg visszaénekelni, visszatapsolni.
- Tud társaival térformákat alakítani.
- A különböző mozgásokat és táncmozdulatokat társaival együtt, egyöntetűen, esztétikusan végzi.
- Tud élvezettel, irányítás nélkül játszani néhány dalos játékot.
- Felismeri a halk – hangost, és tud halkan, hangosan énekelni, beszélni.
- Megkülönbözteti az egyenletes lüktetést a dal ritmusától. Tudja mindkettőt mozgással, járással, tapssal a dalból kiemelni.
- Megbeszélés, vagy egyéni ötletek alapján az éneklést hangszerekkel tudja kísélni.
- A dramatikus, szerepformáló játékok során alkalmazzák a megismert viselkedési formákat.
- Ismerik az ünnepekhez, évszakokhoz kapcsolódó népszokásokat.
- Alkalmasak más, óvodán kívüli zenei élmények befogadására is.

6.8. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Cél:

- A vizuális észlelés, emlékezés, képzelet, a vizuális gondolkodás pontosabbá tétele az intellektuális látásmód kialakulásának megalapozása. Formálódjon gondolkodásuk, esztétikai értékrendjük, gazdagodjon érzelmi világuk. A környezettudatos szemlélet épüljön be a vizuális tevékenységeikbe.

Feladat:

- Olyan körülmények, eszközök biztosítása, amelyek hozzásegítik, inspirálják a gyermeket élményei, érzelmei kifejezésére, szabad és irányított tevékenységek közben.
- Az ábrázolás különböző fajtáinak (rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, kézi munka) biztosítása.
- A műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal és az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés lehetőségének biztosítása a gyermeki személyiség fejlesztése érdekében.
- A gyermeki alkotások közösségi rendezvényeken való bemutatása, a tehetségek bátorítása.

- Egyéni és közös élmények vizuális tapasztalatok biztosítása.
- Egyéni képességeikhez igazodva, a képi, plasztikai kifejezőképesség segítése.
- A fantázia, képzelet gazdagítása, kifejezése az ábrázolás eszközeivel.
- Ábrázoló technikák, különböző anyagok, munkafolyamatok megismertetése, gyakorlással történő elsajátítása (rajzolás, festés, mintázás, tépés, vágás, ragasztás, kézimunka, barkácsolás, hajtogatás, építés, képalakítás).
- Esztétikai érzékük, érzékenyséjük fejlesztése.
- Felébresztjük a gyermekekben a „valami” létrehozására az alkotásvágy örömét.
- A „hulladék nem szemét” elv hasznosítása, a „belelátás” képességének fejlesztése az újranelhasználás érdekében.

Sikerkritérium

- Örömteli tevékenységet, cselekvést jelent a képi kifejezőmód.
- Biztonságosan és célszerűen használják az eszközöket, anyagokat.
- Ötleteik kifejezéséhez, megvalósításához megtalálják a legmegfelelőbb technikákat, az ezekhez szükséges eszközöket, jelzik erre vonatkozó igényeiket.
- Műveik, alkotásaik tükrözik a környezetről szerzett ismereteiket, tapasztalataikat.
- Grafomotoros készségük koordináltsága alkalmassá teszi őket az irányított finommozgásokra.
- A különböző technikákat, anyagokat képesek összehangolni, változatos módon alkalmazni.
- Bátrak, ötletesek az építésben, téralakításban, az újrahasznosítható anyagok feldolgozásában.
- Szín és formaábrázolásuk képi, plasztikai kifejezőképességük változatos.
- Emberábrázolásaik koruknak megfelelően részletesek, egyszerűbb mozgások érzékelhetővé válnak ábrázolásukban.
- Esztétikai élmény létrehozásával gazdagodik személyiségük.
- Átélik az alkotás, létrehozás örömét, figyelembe véve az újrahasznosítás lehetőségeit is.

6.9. Munka jellegű tevékenységek

1. A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenység - az önkiszolgálás, a segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal

együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás.

2. A gyermek munka jellegű tevékenysége:

- örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység;
- a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok, mint a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság alakításának fontos lehetősége;
- a közösségi kapcsolatok a kötelesség - és felelősségvállalás alakításának eszközei, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

3. A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő pozitív értékelést igényel.

Cél:

- A gyermekekben a mindennapi tevékenységek közben alakuljon ki a munkához fűződő pozitív erkölcsi viszony, szociális magatartása, társas kapcsolatainak tartalma gazdagodjon ez által. A környezettudatos szemlélet jelenjen meg tevékenységek végzése során.

Tevékenységi formák:

• *Önkiszolgálás*

Óvodába lépéstől a gyermeknek saját szükségleteinek kielégítésére irányuló örömmel és szívesen végzett aktív tevékenységek (gondozás, egészséges életmódra nevelés).

• *Közösségért végzett tevékenységek*

- Naposság. Középső csoportos kortól szabályozott rend szerint ciklikusan végzett tevékenység. Tartalma kapcsolódik az étkezéshez, (reggeli, déli) alkalomszerű munkákhoz, megbízásokhoz.

- Mindennapi étellel kapcsolatos állandó és alkalomszerű munkák. A napközben adódó egyéni megbízásokat, eszközök elrakását, alkalmakhoz kapcsolódó készülődést, a felnőttek nyújtható segítségüket foglalja magába. Szerepvállalás a szelektív hulladékgyűjtésben – a víz takarékos használatában

- Növény és állatgondozás

- Udvari és kerti növénygondozás, tisztántartás, kisállatok táplálása és ápolása.

- Komposztálás

- Madár- és növényvédelemben való aktív részvétel

Feladatok:

- Munka jellegű tevékenységek korcsoportnak, fejlettségi szintnek megfelelő szervezése.
- Szerezzenek minél több tapasztalatot környezetükről tevékenységeik közben.
- Szerepvállalás a szelektív hulladékgyűjtésben – a víz, energiatakarékos használatában
- Biztosítsunk minél több lehetőséget arra, hogy a gyermek kipróbálhassa önmagát, ezáltal erősödjön énképe, önállósága, helyes önértékelése.
- A munkához megfelelő eszközök biztosítása, azok használati módjának megismertetése
- Tudatosan figyelünk és elkerüljük a balesetveszélyt a jól megválasztott hellyel, biztonságos eszközökkel, felnőtt irányításával, felügyeletével.
- A munka jellegű tevékenységeknél betartjuk a fokozatosság elvét.
- Bemutatás után, folyamatos gyakorlásra adunk lehetőséget, szükség esetén segítséget nyújtunk.
- Folyamatos együttműködés során konkrét, reális értékeléssel élünk.
- A közös munkavégzések érleljék meg jó hangulatukkal a munka után érzett közös örömet, szabadítsa fel bennük pozitív érzelmeiket.
- Fejlesztjük kitartásukat, felelősségérzetüket, együttműködési készségüket.
- Juttassuk el a gyermekeket a kezdetben csak önmagukra irányuló, később a másokért is szívesen végzett örömteli cselekvéshez.
- A munkavégzéssel kapcsolatos attitűdök és képességek, készségek fejlesztése. (esővíz, madáretetés madáritatás)

Sikerkritérium:

- Szívesen, önként vállal munkajellegű tevékenységeket, feladatait igényesen végzi.
- A munkavégzéshez szükséges eszközöket biztonságosan és önállóan használja.
- A munka folyamatát átlátja, helyes műveleti sorrendben végzi azt.
- A naposi munka rendjét elfogadja, feladatait vállalja, feladatkörével tisztában van.
- Igényes a másokért végzett munkában.
- Ügyel a csoportszoba és az udvar rendjére, tisztaságára.
- Alapvető növényi és állatgondozással; szelektív hulladékgyűjtéssel, energiatakarékossággal kapcsolatos, ismereteket alkalmazza.

- A különböző munkafajták alapfogásait ismeri.
- Motivált a közösségért végzett munkára, mások munkáját megbecsüli.
- Megfelelő munkatempója alkalmas a csoportos tevékenységek elvégzésére.
- Tevékenységei közben betartja, és alkalmazza a kulturált viselkedés szabályait.
- Megismeri és elsajátítja a növényi hulladékok újrahasznosítási módjait.

6.10. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

1. A gyermek tanulási képességeinek kibontakoztatása és fejlesztése a teljes óvodai életet átfogó, folyamatos és alapvető feladat. A gyermek adottságai, a családban és tágabb környezetében szerzett tapasztalatai, valamint az óvodai nevelés során biztosított tanulási formák meghatározzák a gyermek későbbi fejlődési lehetőségeit és alakuló motivációját. Az óvodapedagógus a tanulást biztosító feltételek megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

2. Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, az óvodapedagógus által kezdeményezett párhuzamos tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

3. Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése, amely elsősorban játékba integrált tevékenységekben, cselekvésekben valósul meg.

4. A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, több érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

5. A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása,
- a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- a játékos, cselekvéses tanulás;
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- a gyakorlati problémamegoldás.

6. Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását. Megjelenik a játék-, a mozgás-, a gondozási- és a munka jellegű tevékenységekben is.

Lehetséges formái:

- utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás szokások alakítása
- spontán játékos tapasztalatszerzés
- játékos, cselekvéses tanulás
- gyermeki kérdésekre és válaszokra épülő ismeretszerzés
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés
- gyakorlati problémamegoldás

Célja:

- Az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, attitűdök erősítése, tapasztalatainak bővítése, rendezése.
- Tanulást támogató környezet megteremtése (felfedezést segítő, kreativitást erősítő).
- Játékos formában, tevékenységek közben szerzett tapasztalatok során képességek, készségek fejlesztésén keresztül a gyermekek személyiségének kibontakoztatása.
- A gyermekek érzelemvezérelt, cselekvő gondolkodásának szemléletes, képszerű fogalmi gondolkodás szintjére nevelése.

Feladat:

- Minél több érzékszervre ható folyamatos tapasztalatszerzések biztosítása, melyek elősegítik a világ megismerését, az ismeretek beépülését, elmélyülését.
- A megismerési folyamatokban, cselekvő, aktív részvételükkel fejlődjenek értelmi képességeik.
  - egyre pontosabb valóságghú észlelés
  - reprodukív emlékezet
  - figyelem összpontosítására való képesség
  - valósághoz közelítő képzeleti működés
  - problémamegoldó fogalmi gondolkodás

- A gyermekek képességeit életkori és egyéni sajátosságaik figyelembevételével differenciáltan fejlesztjük, és személyre szabott pozitív értékeléssel segítjük.
- A gyermekek meglévő képességeinek, készségeinek megerősítése, fejlesztése, ezek zavarainak megelőzése, kiszűrése, a felzárkóztatás biztosítása.
- Építeni kívánunk a gyermekek spontán tapasztalataira, ismereteire, célirányosan bővítjük, rendszerezzük azokat, kiemelve a környezet- és természetvédelem fontosságát.
- Változatos, sokszínű, tevékeny óvodai élettel kívánjuk fenntartani, felkelteni a gyermekek természetes kíváncsiságát, érdeklődését, megismerési vágyát.
- Eddzük érzelmi – akarat tulajdonságaikat, erősítjük feladattudatukat.
- Társas érintkezések során, csoportos ismeret- és tapasztalatszerzések folyamán fejlesztjük szociális képességeiket.
- Lehetőséget biztosítunk egyéni ötleteik kreatív megvalósítására, a kísérletezés, a felfedezés átélésére.
- Különböző szituációk során kerüljenek, szembe problémahelyzetekkel alakuljon ki bennük a megoldásra irányuló igény, érzékenység.
- A komplexitás elvének érvényesítésével biztosítjuk, hogy a gyermekek kölcsönhatásukban, összefüggéseikben tapasztalják meg a környező valóságot.
- A tanulási formák lehetséges módzatai, arányai tudatosan kerüljenek megválasztásra hatékonyság tekintetében a feldolgozandó anyagtól függően (egyéni, egyénre szabott, páros, csoportos, mikro-csoportos, esetenként frontális formai lehetőségek).
- Bármely foglalkoztatási formát hassa át a játékosság, az élményt nyújtó oldott légkörben való cselekvés legyen biztosítva.
- Személyre szabott pozitív értékeléssel segítjük a gyermek személyiség kibontakozását.

Sikerkritérium:

- Tevékenységeikben érdeklődők, jól motiváltak, feladatokat megérti, önállóan, kitartóan, elmélyülten végzi.
- Szándékos megosztott, tartós figyelemre képes. (25 – 30 perc)
- Tevékenységeiben kitartó, érdeklődése, figyelme a feladat elvégzéséig tart.
- Megfigyelőképessége differenciált, lényegret megragadó.
- Kialakult problémamegoldó képességgel rendelkezik.
- Gondolatait, tapasztalatait képes önállóan, mások számára is érthetően megfogalmazni.

- Képes a már elsajátított ismeretek szándékos felidézésére.
- Alkalmazkodik a tanulási folyamatokban különböző szervezeti formákhoz, akaratilag tulajdonságai alkalmassá teszik a szándékos ismeretszerzésre.
- Rendelkezzon egészséges énképpel, reális önértékeléssel. Képes legyen tevékenységének eredményét helyesen megítélni.
- Tevékenységeiben megjelennek a természet értékeinek védelmére irányuló tartalmak.

8. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

1. A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

2. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.

3. A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi, amely igazodik a gyermekek motiváltságához, aktivitásához és a változó környezethez. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét. A napi- és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.

4. Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást, nevelést végző munkatársakkal. Az óvodai élet megszervezése során törekedni kell a személyes interakciókra, élőszavas mese és közösségi játékelmény biztosításával.

5. Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomán követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják. Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

6. A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett – iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.

7. A tanköteles korú, de az óvodában nevelkedő gyermekeket a 6. pont alkalmazása során tanköteles korukat megelőző nevelési évben járóknak kell tekinteni.

8. A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében.

9. A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltésekor nevelési évben diagnosztikus mérési rendszer alkalmazható.

7.1. Szervezeti és időkeretek

7.1.1. Csoportszervezés

Az óvoda hagyományait, lehetőségeit figyelembe véve, a helyi adottságok és az óvodapedagógus attitűdje alapján **heterogén** csoport szervezhető. A program hatékonyságát elsősorban nem a csoport szervezeti kerete határozza meg, hanem az óvodapedagógus felkészültsége, rugalmassága, kreativitása, empátiája, helyzetfelismerése, azaz egész egyénisége.

Tevékenységi formák idő és szervezési jellemzői

Az óvodai napirend megszervezésénél maximálisan biztosítjuk a gyermeki jogokat, figyelembe vesszük a napi élet megszervezésénél a gyermek aktuális állapotát, szükségleteit, érdeklődését, terhelhetőségét. Mindezek kielégítése indirekt, a gyermeki aktivitást biztosító módszereket alkalmazunk.

7.1.2. Napirend

A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekedő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg. A napirendünket a folyamatosság és rugalmasság jellemzi, biztosítjuk a tevékenységek közötti harmonikus arányokat, szem előtt tartva a játék elsőrendű szerepét.

- A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét. A napi- és heti rendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.
- Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják. Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.
- A gyermek szükségleteinek megfelelően kialakított napirendben az események idejének, és sorrendjének ismétlődése megkönnyíti az életét, alkalmazkodását

- A kisgyermek életében fontos az állandóság, a tevékenységek állandó sorrendje, melyek segítik azok előrelátását, és az időben való tájékozódást.
- A megfelelő napirend segíti az önállóságot is. A nagyobb gyermekek, aki már önállóbbak pl.: több gyermek eszik, öltözködik egyedül, elég csak az óvónő, dajka felügyelete, szükség szerinti segítsége, ennek megfelelően változik a napirend szerkezete is. Továbbra is vezető elv, hogy az egymáshoz kapcsolódó műveletek folyamatosan következzenek, ne legyen várakozási idő.
- A napirend függ a csoport életkori összetételétől, szükségleteitől, és fejlettségétől. Befolyásolja az intézmény nyitva tartása, az évszak, és a csoport létszáma.
- A jó napirend kialakításának fontos feltétele a személyi állandóság, a tárgyi feltételek, és a pedagógiai munkát segítők összehangolt munkája.

Nyitva tartás: 7.00-16.30

Ha olyan szülők vannak, akiknek a munkaideje eltér az átlagostól, később kezd, és később végez, akkor rugalmasan eltérünk ettől.

Napirend szeptember 1-től május 31-ig:

07:00-08:30 érkezés

08:00-08:30 reggeli

09.00-11.45: szabadon választott tevékenységek, Játék, kezdeményezések, kötött tevékenységek, mindennapos testnevelés, testápolás, öltözés, levegőzés, egyéb szabadon választott tevékenység

09.30-10.00 tízórai

12.00-13.00 ebéd, öltözés, étkezés előkészítés, ebéd Testápolás, pihenés előkészítése, pihenés

13.00-15.00 csendes pihenő

15.00-15.30 uzsonna

óvodai nevelést kiegészítő egyéb foglalkozások, szabad foglalkozás a szülők érkezéséig

Napirend június 1-től augusztus 31-ig:

07:00-08:30 érkezés, játék, szabadon választott tevékenység

08:00-08:30 reggeli

09.00-11.45: szabadon választott tevékenységek, Játék, kezdeményezések, mindennapos testnevelés, testápolás, öltözés, levegőzés, egyéb szabadon választott tevékenység

09.30-10.00 tízórai

12.00-13.00 ebéd, öltözés, étkezés előkészítés, ebéd, testápolás, pihenés előkészítése, pihenés

13.00-15.00 csendes pihenő

15.00-15.30 uzsonna, óvodai nevelést kiegészítő egyéb foglalkozások, szabad foglalkozás a szülők érkezéséig

7.1.3. Heti rend

A heti rend nem napokhoz kötött tevékenységet jelent, hanem egy-egy környezeti téma köré csoportosítva, a komplexitás elvét érvényesítve dolgozza fel az élményeket, tapasztalatokat, ismereteket a különböző foglalkozási területeken keresztül. Munkánk során a kötetlen és kötött foglalkoztatási formákat alkalmazzuk.

A kétféle szerkezeti kereten belül különböző munkaformákban tevékenykedhetnek a gyerekek: egyéni, egyénre szabott, páros, csoportos, mikro csoportos, esetenként frontális. A lehetséges tanulási formákat, azok arányait tudatosan választjuk meg. Mind a kötött, mind a kötetlen foglalkozást áthatja a játékoság, az élményt adó, oldott légkörben való cselekvés.

7.1.4. Fejlődés nyomon követése

Fejlődés nyomon követése dokumentum

Az anamnézis felvétele óvodába járás előtt, a gyermekek képességeinek, tulajdonságainak diagnosztikája befogadás végére, az egyéni fejlesztési tervek, s azok értékelése félévenként történik (fogadóórák alkalmával, a szülőkkel megbeszélve, melyet aláírásukkal igazolnak)

A dokumentumot február, május hónapban töltjük. A kitöltést követően a szülőt írásban értesítjük a fejlettségi szintről, aki aláírásával jelzi egyetértését.

A dokumentum tartalmazza: Gyermek anamnézise, Bemeneti szint mérés, Egészségi állapot

Egyéni képességfejlődés mutatói és fejlesztési tervek kitöltési útmutató

I. Szociális és érzelmi kompetenciák - társas kapcsolatok, közösségi szokások, együttműködés - érzelmek, motivációk, beállítódás, akarati tényezők

II. Értelmi kompetenciák - gondolkodási műveletek - pszichikus funkciók és érzékszervi szféra

III. Verbális kompetenciák - beszédfejlettség, kommunikáció

IV. Mozgásos kompetenciák - nagymozgások - finommotorika, dominancia

Speciális segítségnyújtás

Fejlettség jellemzői óvodáskor végén

Értékelés, szülő tájékoztatása gyermeke fejlettségéről

7.2. Az óvoda hagyományos ünnepei, programjai

Az évenként ismétlődő ünnepek, kialakított sajátos óvodai szokásaink, hagyományaink, programjaink lehetőséget teremtenek a család és az óvoda közötti kapcsolatok elmélyítésére, egymás megismerésére, nevelési elvek közelítésére, közösségi értékek kialakítására, megőrzésére. Törekszünk arra, hogy ezek az események kiemelkedjenek az óvoda mindennapjaiból, külsőségeikben és tartalmukban egyaránt.

Ünnepek, hagyományok, programok

- A gyermekek születésnapjának megünneplése – oldott családias légkör.
- Vitamin napok havi rendszerességgel egész éven át az egészséges életmódra nevelés jegyében.
- Téma hetek (Állatok világnapja, Víz világnapja, Föld ünnep stb.)
- Halloween családi tökfaragás
- Télapóvárás
- Karácsonyi ünnepély és családi mézeskalács sütés
- Farsangi mulatság
- Nőnapi ajándékozás
- Március 15.-i megemlékezés
- Húsvéti hagyományok felelevenítése
- Föld-napi foglalkozások
- Anyák napja
- Évzáró – csoportos ünnepély
- Gyermeknap – játékos hétpróba, ügyességi és sportvetélkedők
- Apák napja

7.3. Tervezés

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják. Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenység keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

Az ismeretnyújtás tervezett folyamatában, tartalmában a Kompetencia Alapú Óvodai Programcsomag képesség fejlesztésre irányuló tématerv javaslatai, a Zilahi módszer, a Boldog Óvoda program és az Iskolakertek programjai az irányadók. Az ajánlásokon kívül téma hetekkel bővítjük ki programunkat, és lehetőség van a témakörökhöz illeszkedő csoportos projektek megvalósítására is.

Az óvodapedagógus nevelőmunkájának céljai, feladatai eléréséhez éves nevelési tervet készít, megjelöli a szervezési feladatokat. A tervet félévente, és év végén értékeli. A tervezett, eltérő műveltségterületekhez kapcsolódó ismeretanyag feldolgozásának folyamatát tematikus tervben rögzíti. Pedagógiai, és nevelőmunkáját a csoportnaplóban folyamatosan elemzi. A

tervezés dokumentációjában tükröződik a tevékenységközpontú, képességfejlesztésre irányuló komplex szemlélet megvalósítása.

Az óvodába lépő gyermekek beszoktatásának folyamatát, a közösségi élet elfogadásával kapcsolatos információkat az adatlapon rögzítjük. A gyermekek értelmi, lelki, szociális és testi fejlődését folyamatosan nyomon követjük, s a fejlődési naplóban a fejlődés eredményét dokumentáljuk (szükség szerint, de legalább nevelési évenként kétszer).

A megfigyelések, beszélgetések, elemzések eredményeit követően egyéni nevelési-fejlesztési tervet készítünk. Szükség esetén igénybe vesszük a szakszolgálatok segítségét.

Dokumentumokat hagyományos módon és az IKT eszközök használatával készítjük el. (számítógép, fényképezőgép)

7.4. Önértékelés

Pedagógiai, szakmai munka eredményessége

Az önértékelési kézikönyv Óvodák számára - alapján

- Milyen az óvodapedagógus módszertani, pedagógiai felkészültségét?
- Mennyire felel meg az óvodapedagógus tervezőmunkája az intézmény elvárásainak és az adott gyermekcsoportoknak?
- Milyen módszerekkel és milyen hatékonysággal segíti az óvodapedagógus a gyermekek játékát, önálló ismeretszerzését, tanulását?
- Hogy vesz részt az óvodapedagógus a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelésében, fejlesztésében, oktatásában?
- Mennyire tud megfelelni az óvodapedagógus a gyermekek és a szülők egyéni elvárásainak?
- Hogy jelenik meg a közösségfejlesztés az óvodapedagógus munkájában?
- Mennyire felel meg az óvodapedagógus értékelő munkája az intézmény elvárásainak és a gyermekcsoportoknak?
- Véleménye szerint az óvodapedagógus az elmélyült tevékenységekhez nyugodt légkört és környezetet teremt? (Csoportszoba elrendezése stb.)
- Véleménye szerint a párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységekhez az óvodapedagógus biztosítja a megfelelő eszközöket és a szabad választás lehetőségét a gyermekek számára?
- Milyen az óvodapedagógus kapcsolata a gyermekkel, szülővel?
- Milyennek tartja az óvodapedagógus kapcsolatát a kollégákkal?
- Milyen az óvodapedagógus intézményen belüli és kívüli szakmai aktivitása?
- Milyen innovációs vagy pályázati feladatokban vesz, vagy vett részt az óvodapedagógus?

- Miben nyilvánul meg az óvodapedagógus kezdeményezőkészsége, felelősségvállalása?
- Reális önismerettel rendelkezik-e az óvodapedagógus? Hogy fogadja a visszajelzéseket?
- Mennyire jellemző az óvodapedagógusra az önfejlesztés igénye?
- Mennyire elégedett az óvodapedagógus munkájának eredményességével?
- Mi(ke)t értékel leginkább az óvodapedagógus szakmai munkájában?
- Mi az, amiben szeretné, hogy változzon, fejlődjön?
- Van-e tudomása arról, hogy az óvodapedagógus online közösségeket, kapcsolatot létesít és tart fenn a szülők körében?
- Hogyan értékeli az óvodapedagógus konfliktusmegelőző és kezelő módszereit, képességét?
- Mennyire ismeri, és használja a pedagógiai programot, és az ahhoz tartozó szöveggyűjteményt?

A fenti szempontsor tükrözi azokat a szempontokat, amelyek megmutatják, hogy a pedagógusok mennyire ismerik, használják sikeresen a Farbe-Bambinó Magánóvoda” Pedagógiai Programját.

7.5. Környezeti, tárgyi feltételek

Az óvodának rendelkeznie kell a pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Az óvoda épületét, udvarát, kertjét, berendezését oly módon kell kialakítani, hogy az szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfeleljen változó testméretének, biztosítsa egészségük megőrzését, fejlődését. A gyermekek óvodai életének színterei legyenek otthonosak, barátságosak, játékra motiválóak, amelyek alakításában a gyermekek adott szükségletük, tevékenységük szerint vesznek részt. Tegye lehetővé mozgás- és játékgigényük kielégítését, és a gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, lehetőleg természetes anyagokkal vegye körül. A gyermekek által használt játékokat, eszközöket számukra hozzáférhető módon és a biztonságukra figyelemmel kell elhelyezni. Az óvoda egyidejűleg biztosítson megfelelő munkakörnyezetet az óvodai munkatársaknak, teremtsen lehetőséget a szülők fogadására

Helyiségek

Gyermeköltöző

Ebbe a helyiségbe érkezik a szülő és a kisgyermek. Ezért fontosnak tartjuk, hogy ez a helyiség ne csak praktikus, hanem barátságos is legyen.

Színes, a gyermek számára jól elérhető fogasok polcok legyenek, elősegítve a kisgyermek önálló öltözködését is. Cipő levétel, felhúzás, elrakás. A falakon lehetnek matricák, állat és mesefigurákkal díszítjük. A fogasok mellett legyenek tükrök, hisz a kisgyerek szívesen nézegeti magát.

Minden bútor és berendezés megfelel a balesetvédelmi előírásoknak.

Gyermek mosdó, WC

A gyermekek részére biztosított a megfelelő számú mosdó és gyermek WC, felnőttek számára külön mosdó helyiséget biztosítunk.

Betegség esetén rendelkezünk elkülönítő helyiséggel.

A mosdóban polcon tároljuk az összes fogmosó poharat és fogkefét.

A higiénias nevelés itt történik.

A csúszásgátló szőnyegek itt különösen fontosak.

Melegítő konyha, étkező

Az előírások szerint berendezve.

Tálalószekrény, mosogatógép, asztalkák, székek.

A balesetvédelemre különösen nagy hangsúlyt fektetünk.

Az asztalkák, székek mérete a kisgyermek méreteinek megfelelők.

A székek színesek, állatfigurások. Mindenkinek saját széke van. Az asztalkákra könnyen mosható terítők kerülnek. Szalvétatartó is van az asztalokon színes szalvétákkal.

A gyerekek számára a kiskonyha és a hozzá tartozó ételek, edények vannak. A gyerekek szerepjátékként játszhatják a főzés, étkezés játékot. Játékosan hozzászokhatnak az étkezés előtti kézmosáshoz, majd tálaláshoz, étkezést játszhatnak, játékpizzákkal stb. Asztalt terítenek, leszednek, mosogatnak.

Csoportszoba

Pihenőidőben itt állítjuk fel a kiságyakat, amiket pihenés után összeszedünk és a fal mellett tárolunk. Az összes konnektort védődugókkal láttuk el.

Elérkeztünk a legfontosabb ponthoz, a játékok összeállításához.

A játékok kiválasztásánál különösen ügyelünk a következő szempontokra: életkor, kinti, benti játékok.

Az életkor a mi estünkben a kisgyermekkor, 2.5-iskolás korig. Ebben az életkorban már stabilan járnak, beszélnek, akaratukat kifejezik és roppant nagy a mozgásigényük. Állandóan tevékenykednek.

Kinti játékok:

Ezeknek helyszíne az óvoda udvara. Sportszerek, homokozó játékok, kismotorok, ugráló labdák, labdák (különböző méretben), gyermek méretű kerti szerszámok, karikák, bóják,

gólyalábak, ütős játékok, műanyag kisházak és mászóókák, csúszda, homokozó és trambulin (szabványnak megfelelő, tanúsítvánnyal rendelkező).

Benti játékok:

Kreatív, készségfejlesztő játékok: Manuális: építő- kifestő- festő- gyurma ceruzakészletek, rajzpapír, krepp papír, színes papír, ragasztók, lyukasztók, habgyurma, ollók, vonalzó.

Logikai játékok a gondolkodást fejlesztik. Az összefüggések felismerését. Logikai játékok, memória játékok, puzzle.

Összetettebb, több készséget fejlesztenek még a műanyag, fa és LEGO vagy LEGO szerű építőjátékok, Playmobilok.

Nagyon fontos és népszerű játékok még a hangszerek, hangot adó játékok. A ritmusérzéklet, hallást fejlesztik.

A drámajátékok szintén fontosak, ezeket minden esetben a gondozóval játsszák. Mondókák dalok megjelenítése: „Nyúl a fülét hegyezi”, „Csip, csip csóka”, „Erdő szélén házikó”, stb. Számtalan zenés CD áll rendelkezésre és könyvek is. Ide sorolnám a bábokat, pónikat, dinoszauruszokat, egyéb akcióhős figurákat.

Szerepjátékokhoz rendelkezünk konyhával, kisépekkel, kisléttal, takarító állvánnyal, rengeteg baba kellekkel (kiskád, kiságy, babakocsi, stb).

Könyvtárlományunk minden évben bővül, jelenleg több, mint 350 kötetes.

A nagyobb játékokból 1-1 elegendő, hisz lemondani, átadni is meg kell tanulni a gyerekeknek. Ezzel szocializálódik. Kisebb játékokból, labda, építőjátékok legyen több.

A gyermekeknek minden ajtót ki kell tártani, hogy képességeik kibontakozhassanak, de felelősséggel kell figyelni azt is, melyik ajtót választja a legszívesebben, leggyakrabban.

Akkor tudunk neki megfelelő iskolát választani, később pedig a számára legmegfelelőbb pályára terelhetjük.

Csoportszoba

Pihenőidőben itt állítjuk fel a kiságyakat, amiket pihenés után összeszedünk és a fal mellett tárolunk. Az összes konnektort védődugókkal láttuk el.

A helyiségek mérete:

1. óvodai bejárat:	1,41 m ²
2. szélfogó:	4,10 m ²
3. gyermeköltöző:	15,14 m ²

4. dolgozói öltöző:	2,3 m ²
5. gyermek mosdó,WC:	15,2 m ²
6. felnőtt öltöző, mosdó-zuhanyzó, WC:	12 m ²
7. nevelőtestületi és könyvtárszoba	18,3 m ²
8. elkülönítő, mosdó, WC:	12 m ²
9. orvosi szoba:	18,3 m ²
10. logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba	18,3 m ²
11. konyha:	7,8 m ²
12. étkező:	8,3 m ²
13. csoportszoba:	60,89 m ²
14. tornaszoba, sportszertárral:	60,40 m ²
15. óvodavezető, gazdaság vezetői iroda:	18,3 m ²
16. általános raktár	19,3 m ²
17. karbantartó műhely	2 m ²
18. női és férfi öltözők, vizes helyiségek	12 m ²
19. játszó udvar	350 m ²

7.5. Személyi erőforrások

1. Az óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

2. Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára.

3. Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.

4. A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli.

5. A felekezeti, illetve egyházi óvodák munkatársai számára meghatározó a lelkiesség szerinti bánásmód, nevelés- és műveltségteralom biztosítása.

6. A nemzetiséghez tartozó gyermekeket is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk, hogy megvalósítsák a nemzetiségi óvodai nevelés célkitűzéseit.

7. A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeit is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk lehetőséget teremteni ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermekek számára. A pedagógusok és a nevelő munkát segítő alkalmazottak összehangolt munkájával egészíthetjük ki eredményesen a családi nevelést.

A nevelőtestület állandó tagjai: intézményvezető, két fő óvodapedagógus, pedagógiai munkát közvetlenül segítő munkatárs(ak), dajka.

Jellemző a testületre a nagyfokú gyermekszeretet, humánus, empátia és kreativitás. A nyitottság, az állandó szakmai fejlődés eredményezi a pedagógiai munka folyamatos minőségi fejlődését. A nevelési céloknak, a tevékenységi terület sajátosságainak, a gyermekek szükségleteinek és a környezet lehetőségeinek figyelembevételével választjuk meg pedagógiai módszereket.

Intézményünkben a szakmai megújulást, eredményeink fenntartását egységes szemlélet kialakulását a szakmai munkaközösségek segítik. A kiemelt céljainknak, óvodapedagógusok igényének, innovációs törekvéseinknek, megfelelően alakítjuk azokat.

Maguk alakítják ki működési körüket, önálló munkaterv szerint dolgoznak. Együttműködésük eredményeképpen hatékonyan megvalósul a tudásmegosztás, belső továbbképzés, jó-gyakorlatok ismertetése támogatása. Munkatársak és szülők számára a külső-belső kapcsolattartáshoz - a szóbeli, papíralapú kommunikáció lehetőségén kívül – az IKT eszközök biztosítják rendszeres online információáramlást (Messenger, zárt Facebook csoport).

A nevelőtestület számára a szakmai konzultációk rendszerességét, időpontját, témáját az éves munkaterv tartalmazza, értékelések, visszajelzések tartalomtól függően szóban illetve írásban eljutnak munkatársakhoz.

Az innovációs törekvésekben résztvevő kollégák biztosítják az állandó megújulást. A program alkalmazásánál hosszú távú célunk, hogy a nevelőtestület valamennyi tagja a korszerű óvodapedagógiai szemlélettel rendelkezzen, így biztosítva az óvoda egységes nevelési koncepcióját.

Az óvodapedagógus feladata, hogy maximálisan biztosítsa a gyermek alapvető szükségletét, az érzelmi biztonságot, és elősegítse minden gyermek számára az optimális fejlődési folyamatot. Kiemelten fontos, hogy az óvodapedagógus nevelő – fejlesztő munkája során mindig vegye figyelembe a gyermekek egyéni képességét, tehetségét, fejlődési ütemét, szociokulturális háttérét, segítse tehetsége kibontakozásában, valamint hátrányos helyzetéből való felzárkóztatásában. Módszerhasználatát, a tudatosság, célszerűség és változatosság jellemezze.

8. AZ ÓVODAI GYERMEKVÉDELEM

8.1. Gyermekvédelem

Munkánkhoz tartozik az egyéni sorsokkal való fokozott törődés, családgondozás. A gyermekvédelemre mindig kiemelt hangsúlyt fektettünk.

Cél:

- Az óvodába lépés kezdetétől óvni, védeni a gyermekeket a külső negatív hatásoktól.
- Segíteni a gyermekek biológiai, lelki, mentális, emocionális, szociális fejlődését a személyiség és gyermek jogok biztosításával, tiszteletben tartásával.
- Esélyegyenlőség biztosítása.

Feladataink:

- Feltárni mindazon körülményeket, amelyek a gyermekek fejlődését hátrányosan befolyásolja.
- Megelőzni a hátrányok kialakulását.
- A nyugalom, a bizalom, a szeretet légkörével ellensúlyozni a gyermekek kiszolgáltatottságát, az egyes gyermekek bárminemű hátrányait.
- Holisztikus szemlélet

A gyermekek veszélyeztetettségének okait vizsgáló szempontok:

• nevelési hiányosságok	• egészségügyi okok
• antiszociális környezet	• anyagi helyzet
• rossz lakásviszonyok	• megromlott családi kapcsolat

A mindenkori érvényben levő gyermekvédelmi törvény ismerete minden óvodapedagógus számára alapvető követelmény.

Óvodaigazgató/Intézményvezető feladata:

- Óvodai szinten összefogja a gyermekvédelmi munkát.
- Dönt és határozatot hoz az étkezési kedvezményekről a mindenkori jogszabály szerint.
- A kapott jelzéseket, információkat ellenőrzi.
- Gyermekvédelmi ügyekben segíti a csoportban dolgozó óvodapedagógusokat és az óvodai gyermekvédelmi felelőst.
- Kapcsolatot tart a gyermekvédelemmel foglalkozó intézményekkel.

- Szükség esetén azonnal intézkedik.

Óvodapedagógusok feladatai:

- Minden év elején felméri a csoportba járó gyermekek, családi és szociális helyzetét.
- Probléma esetén jelez a gyermekvédelmi felelősnek és az óvodaigazgatónak. • Javaslatot tehet étkezési kedvezményre.
- A törvényes adatközlést biztosítja intézkedés esetén.
- A veszélyeztetett vagy hátrányos gyermekkel differenciált bánásmódot alkalmaz.

Az első számú gyermekvédelmi felelős a csoportban dolgozó két óvodapedagógus. Minden óvodapedagógust és alkalmazottat az Adatvédelmi Szabályzatnak megfelelően TITOKTARTÁSI kötelezettség terhel, a gyermekkel és családjával kapcsolatban a mindenkorai törvényi szabályok szerint. Minden olyan tényre, adatra, információra vonatkozik, amelyről hivatásának ellátása során szerez tudomást.

Kapcsolatrendszerünk:

- Gyermekjóléti Szolgálat
- Gyámügyi Hivatal
- Családsegítő Központ
- Orvos – Védőnő
- Szakszolgálat (Pszichológus – Logopédus)
- Anyaotthon

Sikerkritériumok:

- A prevenció során meg tudjuk akadályozni a veszélyeztettség kialakulását.
- Az egyedi probléma esetén segíteni tudunk.
- A hátrányos helyzetben lévő családokkal a személyes kapcsolat által jól együttműködünk.
- Differenciált bánásmóddal kompenzálni tudjuk a gyermek hátrányait. (humánus, megértés, támaszkodás, szeretet)
- A gyermekvédelemmel foglalkozó szakemberek segítségével a gyermeket biztonságban, megnyugtató környezetbe helyezhetjük.

8.2. A gyermekek jogainak védelme az óvodánkban

Nevelésünkben is alapvető követelmény a gyermeki jogok védelme. A gyermekek joga, hogy egészséges és biztonságos környezetben személyiség jogait, különösen személyiségének szabad kibontakoztatásához való jogát, önrendelkezési, családi élethez és magánélethez való jogát az óvoda biztosítsa és tiszteletben tartsa.

A gyermek jogai közé soroljuk a saját véleménynyilvánítást is. Igazság joguk elemi feltétele. Már ebben a korban is ügyelni kell arra, hogy ne hagyják magukat kihasználni. Szabadság-joguk érvényesülésének elősegítését támogatjuk bizonyos határok között (veszélyek figyelembe vétele).

A jó és a rossz tapasztalása is ide tartozik. A kisgyermeket megilleti a társadalom által nyújtott védelem és a segítségre vonatkozó jog is.

Feltétel nélkül magunkénak tudjuk az ENSZ által 1959-ben deklarált közlemény tartalmát is.

9. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

Nevelőmunkánkban a gyermekek személyiségfejlődését folyamatnak tekintjük, melyben az óvodába lépést megelőző és az azt követő időszak egyaránt fontos szerepet tölt be. Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt (bölcsődék és egyéb szociális intézmények), az óvodai élet során (pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermekjóléti szolgálatok, gyermekotthonok, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények), és az óvodai élet után (iskolák) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükségletekhez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.

Az óvodát szociális és nevelési funkciója összekapcsolja a családdal, és a gyermekek fejlődésére közvetlenül, vagy közvetve ható más tényezőkkel: bölcsődével, óvodával, iskolával, a közművelődési intézményekkel, a közoktatás – irányítással és a szakmai szolgáltató szervezetekkel. A kapcsolattartás elveit nem érintve, a kapcsolatok tartalmi, formai elemei változhatnak, folyamatosan bővíhetnek újakkal.

Kapcsolat a családdal

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt biztosítja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való szoros együttműködés. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg. Az óvoda által és a családokkal közösen szervezett események, ünnepek családi hangulat kialakításával – a felnőttel és a gyermekek közös tevékenységével is – kifejezik az örömteli érzelmi állapotot. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti a családközpontú intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt (bölcsődék és egyéb szociális intézmények), az óvodai élet során (pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermekjóléti szolgálatok, gyermekotthonok, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények), és az óvodai élet után (iskolák) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és az egyéni szükségletekhez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.

A felekezeti, illetve egyházi óvodák kapcsolatot tartanak az adott egyházi intézményekkel.

A nemzetiséghez tartozó gyermekeket is nevelő óvoda kapcsolatot tart az érintett nemzetiségi önkormányzatokkal, szervezetekkel.

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külföldi magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és - lehetőségei szerint - szakmai kapcsolatot tart fenn.

Az együttműködés formái

A szülők folyamatos, reális, rendszeres tájékoztatást kapnak gyermekük fejlődéséről, óvodai életéről:

- Naponkénti párbeszéd – rövid ideig tart, de alkalmat adunk a szülőknek betekinteni a gyermekcsoport életébe, naprakész információkkal szolgálunk.
- Szülő jelenléte a csoportban – főként az átmeneti „beszoktatási” időszakban alkalmazzuk. A szülőtől való elválás megkönnyítése érdekében a „szülő beszoktatást” szorgalmazzuk.
- A fogadó órán a „négy szemközt” beszélgetés, a közös megoldáskeresés lehetőségét teremtik meg, korrekt tájékoztatást adunk a gyermekek fejlődéséről. Fogadó óra keretében a gyermekek értelmi, lelki, szociális és testi fejlődésének eredményéről félévente tájékoztatjuk a szülőket, melyet a fejlődését nyomon követő fejlődési naplóban dokumentálunk. A személyes konzultáción (biztosítva) a szülők aláírásukkal jelzik ennek (elfogadását) megismerését.
- Szülői értekezleten alkalmat adunk arra, hogy a szülők megismerkedhessenek az óvoda célkitűzéseivel, s az általánosan érdeklődésre számot tartó témákban eszmecsere alakuljon ki.
- A közös programok, ünnepélyek, az ezzel összefüggő „munka” délutánok szervezésével szintén az óvoda és a szülők együttműködését erősítjük.
- Biztosítjuk a folyamatos információáramlást, tájékoztatást: az előtér és a csoportok faliújságjain keresztül, valamint zárt Facebook csoportunkban
- A szülői munkaközösség – választott tagjai által képviseli a szülők jogait, érdekeit, véleményét a törvényben meghatározott módon és esetekben. Összekötő kapocs az óvoda és a szülők közössége között.

- Elégedettségmérés: Évente vizsgáljuk a bejövő és kimenő gyermekek szüleinek elégedettségét.

Kapcsolat az iskolával

Az együttműködés alapelvei:

- zavartalan átmenetre törekszünk,
- a kölcsönös nyitottságot szorgalmazzuk,
- az együttműködésben hangsúlyt fektetünk a kölcsönös bizalomra

Kapcsolat más óvodával

Az együttműködés alapelvei:

- a horizontális tanulás lehetőségének kihasználása - szakmai megújulás
- kölcsönös nyitottság – „jógyakorlatok”
- együttműködés – referencia-intézmények

Kapcsolat a közművelődési intézményekkel

Az együttműködés alapelvei:

- a közművelődési intézmények (könyvtár, művelődési ház, múzeum, színház) sajátos lehetőségeit tudatosan használjuk fel a nevelőmunkánkban
- a kínálatból úgy válogatunk, hogy választásunk a nevelési feladatok sokoldalú megoldását segítse elő.

Az együttműködés tartalma:

- Könyvtárlátogatást (néhány alkalommal évente) szervezünk annak érdekében, hogy felkeltsük a gyermekek érdeklődését a könyvek és a könyvtár iránt.
- Lehetőséget teremtünk arra, hogy a közeli művelődési ház gyermek és családi programjairól tájékozódhassanak intézményünkben a szülők, - néhány óvodás programra látogatást szervezünk.
- Színházi élményhez színházlátogatások alkalmával juttatjuk a gyermekeket.

Kapcsolat a közoktatás – irányítással és a szakmai szolgáltató szervezetekkel

Az együttműködés alapelvei:

- intézményünk zavartalan működése érdekében korrekt, a szükséges kompromisszumok megkötésére kész, az alapvető célkitűzéseinket segítő együttműködésre törekszünk,

- hangsúlyt fektetünk a kölcsönös bizalomra,
- igényeljük a korrekt, naprakész információk áramlását, törekszünk azok megszerzésére,
- igényeljük a szakmai szolgáltatások jelenlétét is.

10. EGÉSZSÉGES ÉLETMÓDRA NEVELÉS

Az egészséges életmód alakítása: ebben a legnagyobb szerep az egészséges táplálkozásé.

A napi étkezések biztosítására minta-menza étkeztető szolgáltatást veszünk igénybe.

Az egészséges táplálkozás napi szinten tartalmazza az alapvető 5 élelmiszercsoportot:

- szénhidrát: pékáruk tésztafélék
- zöldség, gyümölcs
- tejtermékek
- olajok, zsírok
- gabonafélék, magvak

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Ezen belül az óvodai nevelés feladata:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése: napi mozgás biztosítása: tornaszoba, udvar
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- a gyermeki testi képességeinek testi fejlődésének segítése;
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
- az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;

11. ISKOLAI ALKALMASSÁG

11.1 Iskolára hangoló komplex tevékenység – 45 perces fejlesztő foglalkozás

A Farbe-Bambinó Magánóvodában a nagycsoportos korú gyermekek számára heti rendszerességgel (elsősorban hétfő reggel) 45 perces időtartamban szervezünk játékos, élményalapú fejlesztő foglalkozást, amely az iskolára való felkészítés célját szolgálja A

foglalkozások egyéni képességekhez igazodva, differenciált módon zajlanak, figyelembe véve a gyermekek aktuális fejlettségi szintjét és tanulási stílusát.

A foglalkozások célja:

- **feladattudat kialakítása**
- **figyelem és emlékezet fejlesztése**
- **logikus gondolkodás előkészítése**
- **anyanyelvi-kommunikációs kompetenciák fejlesztése,**
- **finommotorika, grafomotorika megalapozása.**

Emellett minden délelőtti összességében 45 percben a nagycsoportosoknak kötelező, a kis- és középső csoportosoknak választható jelleggel biztosítunk feladatokat, így sok mozgással, mesével, játékkal, tapasztalati úton jutnak új ismeretekhez, miközben fejlődik önbizalmuk, szociális készségük, együttműködési képességük is. Minden gyermek számára biztosítjuk az egyéni fejlődés üteméhez igazodó, szeretetteljes és motiváló tanulási környezetet.

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondszerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szociálisan szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához:

Testi érettség

A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

Lelki érettség

A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Szociális érettség

Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését, feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb - szükség szerint kreatív - elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.

12. A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK NEVELÉSE

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettséget. Óvodánkba Sajátos Nevelési igényű gyermekeket nem nevelünk, mert az alapító okiratban ez nem szerepel.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

13. SZOLGÁLTATÁSOK

- rendszeres orvosi ellenőrzés, tanácsadás
- készségfejlesztő programok
- nyelvi játékok, mondókák /angol, német/
- nevelés játékkal-mesével (Zilahi módszer)
- matematikai program: Cumin program
- Boldogság órák
- Iskolakertek program
- mozgásfejlesztés
- nyári táborok (angol nyelvi tábor, süti tábor)
- kutya- és lovas terápia
- úszás oktatás
- korcsolya oktatás
- tánc foglalkozás

14. IRÁNYMUTATÓ DOKUMENTUMOK A FARBE-BAMBINÓ MAGÁNÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJÁNAK ELKÉSZÍTÉSÉHEZ

Az óvodai nevelés országos alapprogramja (20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról, a Kormány 363/2012 (XII.17.). Korm. Rendelete 2012) 2011. évi CXCV. törvény a Nemzeti Köznevelésről Az Óvodai Nevelés Programja (Országos Pedagógiai Intézet 1989.) A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. Évi XXXI. Törvény A gyermeki jogok ENSZ alapegyezmény 11/1994. (VI.8.) MKM rendelet

15. HÁZON KÍVÜLI PROGRAMOK

Évszaknak megfelelően megyünk sétálni, szánkózni, állatkertbe, farmra, egyéb tanulmányi kirándulásra (könyvtár, malom, tűzoltóság stb.)

Nagy hangsúlyt fektetünk a környezetünk védelmére, szemétygyűjtésre, szelektálásra valamint az állatvédelemre.

16. A PEDAGÓGIAI PROGRAM NYILVÁNOSSÁGÁVAL KAPCSOLATOS SZABÁLYOK

Az óvoda pedagógiai programja nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető. A pedagógiai program egy-egy példánya megtalálható:

- Az intézmény fenntartójánál
- Az intézmény irattárában
- Az intézmény Facebook oldalán
- Az intézményvezetőnél (irodájában)

MELLÉKLETEK

ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK

Az óvodai pedagógiai program érvényességi ideje:

A nevelőtestület határozata alapján határozatlan időre szól.

Az óvodai pedagógiai program felülvizsgálati gyakorisága: évente

Az óvodai pedagógiai program módosításának lehetséges indokai:

- törvényi jogszabályváltozás,
- hálózatbővítés, leépítés,
- szervezeti átalakítás,
- egyéb érdekegyeztető fórummódosító javaslata,
- minőségfejlesztési munka eredményei,
- esetleg egyéb módon.

A programmódosítás előterjesztésének előírásai:

- írásbeli előterjesztés az óvoda vezetőségének,
- írásbeli előterjesztés a nevelőtestületnek,
- szóbeli nevelőtestületi előterjesztés, véleménykérés, döntés az elfogadásáról.

Feltételei:

A program módosításával kapcsolatos nevelőtestületi értekezletet abban az esetben hívunk össze, ha a nevelőtestületi érdekegyeztető fórum, valamint a szülők közösségét képviselő fórum előterjesztésében a módosítást a tagok legalább 50 %-a + 1 fő kéri.

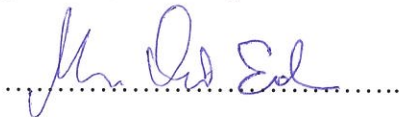
LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A PEDAGÓGIAI PROGRAM ELFOGADÁSA ÉS JÓVÁHAGYÁSA

A Farbe-Bambinó Magánóvoda pedagógiai programját a Szülői szervezet képviselője

2025.08.06. napján tartott ülésen megismerte, véleményezés után elfogadta.

Veszprém, 2025.08.06.

.....

szülői szervezet képviselője

A Farbe-Bambinó Magánóvoda pedagógiai programját a Nevelőtestület 2025.08.06. napján tartott nevelőtestületi értekezleten megismerte, véleményezés után elfogadta.

Az elfogadásról szóló jegyzőkönyv és a jelenléti ív a pedagógiai program mellékletében található.

Veszprém, 2025.08.06.

.....

Igazgató

.....

Óvodapedagógus

.....

Óvodapedagógus

A Farbe-Bambinó Magánóvoda pedagógiai programját a Fenntartó képviseletében a kuratórium elnöke 2025.08.06. napján tartott ülésen megismerte, véleményezés után elfogadta.

Veszprém, 2025.08.06.

.....

Fenntartó képviseletében

FARBE

Gyermekek és Fiatalok Fejlődését Segítő

Közhasznú Alapítvány

8200 Veszprém, Sorház u. 1/C.

Adószám: 18137611-1-19

Bankszámlasz.: 10300002-10510933-49020016

